

MESERIASUL AZ IPAROS DER GEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

Ardeal és Banat kis- és középiparosainak
hetilapja. — Arad-i Iparos Otthon, az Ipari
Szindikátusok, a Romániai Építőmesterek
Szövetsége hivatalos lapja. Egyesülve a tí-
misoarai „Az Iparos”-sal.

Előfizetési ára egész évre intézményeknek
és nagy cégeknek 1000 lei, félévre 500 lei.
Iparosoknak egész évre 300 lei, félévre 150
lei, negyedévre 75 lei. — Hirdetések négy-
zetcentiméterre 4 lei, kötéseknél árendmény

„Tiszteld a tisztos ipart!”

Serbătorim

De Iustin Olariu

Luni amiazi am fost și eu între mulțimea
industrișilor arădeni care au serbătorit pe Iuliu
Reinhart, mult stimatul conducător al industria-
șilor orașului nostru cu ocazia împlinirii vârstei
sale de 70 ani. Am văzut mulțimea fețelor sură-
zătoare și înduioșate împrejurul bătrânului con-
ducător. Am observat, că dintre mulțimea venită
în cinstea lui Iuliu Reinhart fiecare se bucură că își
poate manifesta iubirea către dânsul, cu totul că
nu găsec nici un motiv pentru bucurie dacă cineva
este de 70 ani, căci eu, care de doi ani deja trecu-
sem de această vârstă mă a-și lipsi bucurios de
vre-o cinoizeci de ani din ai mei. Induioșirea și
expresia bucuriei, care se vedea însă pe fiecare
față în frumosul parc din casa din Str. Mărășești
No. 17. nu se poate nega. Dece s'a bucurat atunci
industrișimea Aradului Luni la amiazi? Desigur nu
din motivul că Iuliu Reinhart a ajuns vârsta de
șaptezeci de ani, ci pentru că are un Iuliu Reinhart.

Cunosc de mai bine de o generație pe con-
ducătorul ilustru al industrișilor arădeni. În primul
rând am învățat să-l stimez și mai târziu, când am
cunoscut calitățile sale, am început să-l și iubesc.
Am admirat cel mai mult în dânsul puterea sa de
muncă. Am admirat faptul că acest om nu caută
niciodată după distracții, toată distracția lui con-
stă din munca sa de toate zilele. M-a complexat
altruismul său. Nu am avut ocazia să văd încă
un om, care să poarte grija intratât necazurilor se-
menilor săi, ca Iuliu Reinhart.

Septuagenarul Iuliu Reinhart este sărac și du-
pă părerea mea aceasta este cea mai mare laudă.
Cu talentul său multilateral de care dispune și cu
puterea sa de muncă ar trebui să fie foarte bogat,
dacă nu și-ar fi sacrificat viața în interesul obștei,
ci ar fi lucrat numai pentru familia sa. Nu a făcut
acest lucru, deci este condamnat să muncească din
greu până la moartea sa. O și face și — slavă
Domnului — o poate face. Și pe această muncă nu
se observă povara celor șaptezeci de ani. Iuliu Rein-
hart n'a îmbătrânit nici acum încă. Este sănătos,
Dumnezeu i-a dăruit un organism viguros, și i-a
făcut posibil, ca să asigure familiei sale numeroase
o viață cinstită și bună, și că în afară de toate
să fie un părinte milos și gata întotdeauna la aju-
torul meseriașilor.

Industriașii din Arad se cinstesc pe ei însuși
serbătorind pe Iuliu Reinhart. Se cinstesc pe ei
însuși și își serbătorească soarta, că Dumnezeu i-a
dăruit un conducător atât de omenos. Trebuie să
facă uz de ocazia acestei serbători, căci persoana
lui Iuliu Reinhart înseamnă unitatea industrișilor
arădeni. Serbarea aranjată în cinstea ea dovedește
că instituția semicentenară al industrișilor, Cor-
porațiunea, s'a desființat numai formal, căci în
Arad noi, simplii meseriași suntem uniți și azi.
Stim, care sunt conducătorii noștri și le acordăm
la ce se pot aștepta dela noi: multă critică, multe
contestări și pedicii nemeritate, se întâmplă însă
că le manifestăm căteodată și iubirea și stima no-
astră. Iuliu Reinhart a avut parte de toate din
partea industrișiei capricioase. El s'a pus pedici, a
fost asvârjit cu noroiu, a avut parte de acuzări ne-
drepte și de ură nemeritată: acum îl serbătorim...

Vechiul meu prieten și conducător și pentru
mine, Iuliu Reinhart, întâmpină serbătoria cu un
calm cuvenit. Desigur simte și dânsul că această
cinstire bine meritată este deasemenea în interesul
industrișilor.

Dumnezeu să ne dea că Iuliu Reinhart să
trăiască încă mulți ani în mijlocul nostru. Pentru
familia sa și pentru noi.

TISZTELET ADATOTT A HETVEN ÉVES REINHART GYULÁNAK

Akkor tudta csak meg igazán Arad iparossága, hogy mi mindent köszönhet
Reinhart Gyulának, amikor ünnepelte őt és számba vette a közért feláldozott
közel félszázad év példátlanul sokoldalú és önzetlen tevékenységét.

REINHART GYULA NEM AZ ELSŐ ARAD-I IPAROS- VEZÉR, HANEM INTÉZMÉNY, AKINEK SZEMÉLYISÉGE AZ ARAD-I IPAROSSÁG EGYSÉGÉT JELENTI

E hó hatodikán, hétfőn, Arad iparossága
a hetven éves Reinhart Gyulát ünnepelte. Közel
száz iparosvezető vonult fel a nagytekintélyű
vezér Mărășești-ucca 17. számú lakására, ahol
tizenöt szónok méltatta szép szavakkal és köny-
nyekbe fuló dadogással a szeretett vezért és
délután az Arad-i Iparos Otthon hölgybizottsá-
gának népes küldöttsége virágokkal halmozta el.
A szép szavak, a könnyek és a virágok egyfor-
mán a szeretetnek, a ragaszkodásnak és az alá-
zatos tiszteletnek megnyilvánulásai voltak. Leg-
szebb jutalmak egy emberéletnek, amely a neki
adott tömörked energiát, kiapadhatatlan jósa-
got, ragyogó tehetséget bőkezűen, két kézzel, a
köz javára szórta. Tette pedig ezt attól a belül-
ről fakadt nemes tüztől áthatva, amely csak a
maga elhivatottságát érzi, a kitűzött emberba-
ráti célt látja és soha sincsen tekintettel arra,
hogy akadnak, akik érdekből, vagy irigységből
ellene vannak és ellene dolgoznak. Egy mosolygó
bölcset ünnepelt hétfőn az arad-i iparosság. Mo-
solygó bölcset, aki ennek az ünneplésnek sem tu-
lajdonított nagyobb fontosságot, mint amikor
arról értesült, hogy akadnak, akik legjobb szán-

dékait is szándékosan félremagyarázzák és leg-
nemesebb törekvéseit is elgáncsolni törekednek.
Maga mondotta a nagyszámu üdvözlő beszédre
elhangzott válaszában: „sohasem szívtam mellre
a gáncsot és nem hiszem el száz százalékosan
a dicsőítet sem”.

Az arad-i iparosság hétfői ünnepe méltó volt
Arad iparosságához. Az iparosvezetők imponáló
felvonulása, amikor a vezért ünnepelték, a leg-
fényesebb bizonyítéka volt annak, hogy száz-
szor kritikusabb gazdasági idők is elbír egy
olyan iparos társadalom, amely — ha az őt irá-
nyító vezér kiemelkedő egyénisége áldozatos
munkásságának és e munkásság maradandó
eredményeinek elismerésében is — mint egy
ember emelkedik föl a legelső alkalommal, amikor
a kapott sok-sok jóért szép szóval, könnyel, vi-
rággal kell adózni. Önmagukat ünnepelték az
arad-i iparosvezérek, amikor hétfőn meghajtot-
ták fejüket a hetven éves Reinhart Gyula kie-
melkedő egyénisége előtt és önmagát fogja ün-
nepelni a közkeletű tömege is, amikor a maga
külön ünnepét üli majd meg a hetven éves vezér
közel ötven éves áldásos közéleti munkássága
iránti ünnepélyes és impozáns tiszteletadással.

Iparosvezérek közel szártagu küldöttsége az arad-i iparosság atyjánál

Hétfőn délelőtt fél egy órakor az Arad-i Ipa-
ros Kulturház nagytermében ült össze a népes
küldöttség, hogy Reinhart Gyula felköszöntésé-
re az ünnepelt lakására vonuljon. Aki Arad-on
iparos vezetőnek számít, egytől-egyig részt vett
ebben a küldöttségben. Valamennyien fel sze-
rettek volna szólalni a szeretett vezér tiszteletére
és csak hosszas előzetes tárgyalások után
sikerült Gabos Jenő dr.-nak 15-re redukálni a
felszólalások számát. Pontosan egy órakor in-
dult el a menet az elnök Mărășești-ucca 17. szám
alatti lakása felé, ahol Reinhart Gyuláné és leá-
nyai fogadták szíves szóval a tisztelgő küldöttsé-
get, amely a ház asztalokkal és székekkel be-
rendezett szép parkjában helyezkedett el. Egy
óra után ért haza Reinhart Gyula, aki még ezen
a napon is el akarta látni a Hitelszövetkezetben
napi teendőit, de a déli órákban nem talált ott
senkit, mert a Hitelszövetkezet tisztviselői kara
is a szeretett elnök üdvözlésére vonult.

Fibinger Izidor asztalosmester volt a fel-
köszöntő ünnepi diszszónoka. Arad város ösz-
ségi iparosságának születésnapjára üdvözlését tolmá-

csolta meleg, szívből jövő és szívhez szóló sza-
vakkal.

— Mint fia üdvözlő atyját — mondotta
Fibinger Izidor — úgy köszönti e szép, örömtel-
jes ünnepi alkalommal Arad iparossága ősz ve-
zérét. Különös kegy számunkra, hogy Rein-
hart Gyula hetvenedik születésnapját ünnepe-
lhetjük, különös kegy, mert hiszen ez a hetven
esztendő évforduló nem közönséges élet-ut
mérőföldköve, Reinhart Gyula, akit most ünne-
pelünk, élete hetven évének kétharmadát az
iparosság szolgálatában töltötte el és éppen
ezért, ez a születésnap nemcsak feljogosít, de
egyenest kötelez arra, hogy ünnepeljünk. Arad
iparostársadalma egységesen, egy emberként
üdvözlő Reinhart Gyulát és részt követel a maga
számára a hetvenéves születésnap ünnepéből,
mert Reinhart Gyula nemcsak a családjáé, ha-
nem a mienk, iparosoké is.

Az üdvözlő beszéd további során Fibinger
Izidor felsorolta azokat az elévülhetetlen érde-
meket, amelyek Reinhart Gyula munkásságát
feledhetlenné teszik az arad-i iparosság szá-

mára. Megemlékezett az ünnepelt munkás életének eredményes alkotásairól s arról, hogy milyen törhetetlen eréllyel, akaraterővel és munkabírással állott évtizedeken keresztül Reinhart Gyula mindenütt az élen, ahol iparosérdekekről volt és van szó.

— Reinhart Gyula érdemei között — fejezte be üdvözlő szavait Fibinger — meg kell említe-

„Közénk jött az Elnök Úr és akkor megváltozott minden...”

Meghatott éljenzés kísérte Fibinger Izidor beszédének zárószavait, majd Zima Tibor főszervező, a Népkisebbségi Újságíró Szervezet elnöke intézett meleg, baráti üdvözlő szavakat Reinhart Gyulához, akit a sajtó nevében köszöntött. Zima Tibor után a különböző iparos-intézmények, iparos érdekképviselői szervezetek megbízottai járultak az ünnepelt elé és bensőséges szavakkal fejezték ki jókívánásaikat. Olariu Iustin a temetkezési csoportok nevében, Czernóczy Mihály a Hitelszövetkezet, Kun József ékszerész az Iparos Otthon, Muzsai József pedig az áruhitelosztály nevében üdvözlött Reinhart Gyulát, Vulcu Maxim a Polgári Jótékony Egyesület, Marița Gheorghe az ipari szindikátusok, Adok Axentie a bőrparosok szindikátusa, Hagyó József a vendéglős szindikátus, Takács István a pékszindikátus, Friedmann Emil kereskedő a Mercur kereskedelmi Rt., Szeredy Gyula a Hitelszövetkezet tisztviselő-karának képviselőjében, Fleischmann István a női fodrász szindikátus és Zombory Gyula a régi munkatársak nevében fejezték ki szeretkeívánataikat.

Jellemző az ünnepelt iránt megnyilvánult

„Nem szívom mellre a gáncsot, de nem egészen hiszem el a dicséretet sem...”

— Nem tudom, — mondotta, — jó-e hetven évesnek lenni, mert eddig még nem próbáltam meg. Ha abból indulok ki, hogy még hetven van hátra, akkor jó, mert hiszen akkor életemnek még csak a derekáig jutottam el, de ha úgy vesszem, hogy az ember rendszeren hetven körül végzi, akkor rossz. Igyekezni fogok megfelelni a felszólalók által kifejezett jókívánságnak, hogy tíz év múlva is adjak alkalmat egy ilyen születésnap felköszöntésre. Igérem, hogy be fogom tartani a szavamat és nem teszek úgy, mint boldogult barátom, Glück József, aki megígérte, hogy nyolcvan éves korában is közöttünk lesz és alig hetvenhárom éves volt, amikor örökre eltávozott körünkől. Én nem leszek olyan hütlén, mint néhai Glück József, igérem, hogy betartom a szavamat.

— Sok dicséret hangzott el most az előttem szóló urak részéről, de én olyan természetű vagyok, hogy nem egészen hiszem el, amikor dicsérnek, de nem szívom mellre a támadásokat és a gáncsokat sem. Igérem, hogy amilyen voltam a múltban, olyan leszek a jövőben is. Akinél jó voltam eddig, remélem, jó leszek ezután is, mert én mindig, mindent a legjobban akartam csinálni és nem tudom másképp életet hátralevő idejében sem, mint ahogy eddig tettem. A mai megtisztelő elismerés és az irántam megnyilvánult szeretet nem fog elbizakodottá tenni, mint ahogy nem szegte kedvem a köz érdekében való munkában az engem ért kritika és gáncs sem.

— Fibinger barátom úgy találta, hogy a jószágom a legnagyobb hibám, de nekem nem ez a véleményem, hanem az, hogy a legnagyobb hibám az beszinteség. Nem tudok más lenni, mint őszinte, még akkor sem, hogyha sokaknak nem tetszik ez.

Beszéde végén meghatottan köszöntö meg Reinhart Gyula az ünnepelést, majd lendületes szavakban arra mutatott rá, hogy az iparosság példátlanul erős és minden kitűzött célját meg tudja valósítani, amíg egy táborban van, de gyenge lesz és szétzúlik minden ereje, hogyha megoszlik és hasznos energiáit egymással való hadakozás emésztí fel.

A férfiak ünnepélyes és komoly beszédei után Reinhart Gyuláné és leányai vették át a vezérletet. Habzó sörrel és a városzerte ismert híres Reinhart-féle hasékkal, téasztákkal és aperitifekkel vendégtelték meg a megjelenteket:

Virágokkal halmozza el a hölgybizottság a szeretett elnököt.

A délután az arad-i iparosvezérek feleségei és leányai volt. Özvegy Glück Józsefné vezetésével szintén az Iparos Otthonban gyűlt össze

nünk ősz vezetőnk egyetlen nagy bűnét is. Reinhart Gyula nagy, városzerte ismert bűne, hogy áldott jó, túl melegen érző szív irányítja tetteit. Nos, mi mindannyian arra kérjük a mindenhatót, hogy sokáig éltesse ezt a nemes szívet és hogy Reinhart Gyula még sok esztendőn keresztül lehessen a jószívűség bűnében visszaeső bűnöse.

nagy szeretetre, hogy a tiszteletére felszólaló iparosvezérek közül a legjobb szónokok beszédét is meghatottság szaggatta meg. Vulcu I. Maxim szemeit mindjárt az első szavaknál előtörték a könnyek és mélyen megrázta a hallgatóságot Olariu Iustinnak, az öreg fegyvertárnak remegő hangon előadott néhány bensőséges szava is. De a legnagyobb dicséret a 15 üdvözlő beszédből egy fiatal, az arad-i iparosság előtt eddig még kevésbé ismert iparos, Fleischmann István nőfodrász részéről hangzott el.

— Ugy volt már, — mondotta Fleischmann, — hogy nem sikerül megalakítani az Arad-i Női-fodrász Szindikátusát, amikor Elnök Úr közénk jött. És akkor megváltozott minden. Megszöta a munka eddig soha nem tapasztalt buzgósággal. Mintha új lélek költözött volna belénk.

Az üdvözlő beszédek elhangzása után Reinhart Gyula válaszolt a születésnap köszöntésekre. Meleg közvetlenséggel előadott válaszában szikrázó szellemesség és jóízű humor csillogott. Szavait mindegyre megszakította a hallgatóság élénk derütsége és viharos tapsa.

az üdvözlő küldöttség, amelyben ezúttal az Iparos Otthon Hölgybizottságának tagjai vettek részt. Kisebbségi virágcsokor virított minden hölgy kezében. A csinos, színes ünnepi öltözetek kedves, nagy csokorra varázsolták az egész küldöttséget. Ezúttal nem volt számos felköszöntő, öv. Glück Józsefné néhány szavas meleg gratulációja is könnyekbe fulladt. Elhunyt férjének, boldog emlékeztű Glück József bácsinak nagyon jó barátja volt az ünnepelt.

Reinhart Gyula kedves közvetlenséggel fő-

Közel ötven esztendő az iparos közösség szolgálatában

Mit tett Reinhart Gyula Arad iparosságáért, hogy így megszerették? Minek tulajdonítható, hogy a 70 éves iparosvezér vezérének és atyjának tekintik Arad egész iparostársadalma? Ugy hisszük, mindkét kérdésre megadja a választ Reinhart Gyula alább következő rövid életrajza.

Mint könnyen kiszámíthatjuk a születésnap dátumból, Reinhart Gyula 1866. július 6-án született. Atyja Reinhart Fülöp, tekintélyes arad-i butorgyáros volt. Az asztalos-szakma titkait már diákkorában elsajátította. Már felszabadult segéd volt, amikor érettségét tett az arad-i állami gimnáziumban. Középiskolai tanulmányainak befejezése után Bécsbe ment, ahol a Handelshochschule, az osztrák császárváros világhírű kereskedelmi főiskolájának tanfolyamát végezte. Aztán hazajött Arad-ra és mint önkéntes egy éves katonai szolgálatot tett. Katonai pályája során tartalékos hadnagyságig vitte. Amikor levetette az angyalbőrt, a család butorgyárba kapcsolódott be, ahol előbb atyja keze alatt tevékenykedett, később átvette a butorgyár és butorkereskedés vezetését és végzi azt ma is mintaszerű pontossággal. A Reinhart butorgyár cikkei még a híres butorvárosban is márká.

Első tisztsége: jegyző lett a szakcsoportban.

Huszonhárom éves volt Reinhart Gyula, amikor eljegyezte magát az iparos mozgalommal. Az arad-i faipari szakcsoportnak lett akkor a jegyzője és ezt a tisztségét hat évig töltötte be. A szakcsoport elnöke Varga József volt, a nagy hírű arad-i asztalosmester.

1892-ben, tehát negyvennégy évvel ezelőtt az ipartestületi betegsegélyző pénztár igazgatója lett az akkor 26 éves fiatalember. Nikolics Péter akkori ipartestületi elnök nagyon elfoglalt ember volt és így a fiatal Reinhart Gyulára hárult az emberbaráti iparos iránymény iránvításának minden gondja. A

gadta a megjelent iparos asszonyok és lányok üdvözlését. Barátságosan elbeszélgetett a vendégekkel, akiket felesége és leányai magyaros vendégszeretettel uszonára ott tartottak.

Üdvözlő levelek.

A hetven éves Reinhart Gyula születésnapja alkalmából nagyszámú levélbeli üdvözlést is, amelyek közül kiemeljük Pongrácz Gellért minorita szerzetesnek, az arad-i Kolping Egyesület igazgatójának meleghangú gratulációját:

— Ugy a magam, — írja — mint a Kolping Egylet nevében köszöntjük a jellem, öntudat és a munka emberét. Amikor ezt szívből tesszük, akkor csak egy dolgot kérünk, hogy továbbra is pártolja. Elnök Úr azt a fiatal gárdát, amely szívós munkával, férfias jellemmel és gerinces öntudattal küzd a jövőjéért.

Adler Andor, az arad-i gazdasági élet kiválósága, évtizedek óta meleg baráti viszonyban van Reinhart Gyulával. Szellemes gratulációjában többek között a következőket írja:

— Ne törődjünk a naptárral, az évek fordulásával. Maradj, Kedves Barátom, — még nagyon sokáig — ha nem is egészen úgy, mint Te mondd, 140-ig, de mindenesetre 120-ig, — hetven éves. Jelenlegi munkabírással és munkaakarással. Meleg baráti kézszorítással üdvözlök 70-ik születésnapod alkalmával.

Schütz Henrik dr. aradi ügyvéd, a neolog izraelita hitközség elnöke többek között a következőket írta:

„Kedves Gyula, nem tudom, gratuláljak-e ahhoz a kétes örömhöz, hogy olyan gyorsan utánam jöttél? Az, hogy az embernek hosszú időn át kifejtett önzetlen és eredményes munkáját megbecsülik és elismerik, kétségtelenül jól esik, de a megöregedés, már kevésbé. Na de hát az utóbbit úgy sem lehet elkerülni és így már mégis csak jobb, ha az ember olyan multra tekint vissza, melyet mások is észre vettek és észre vesznek, ami mindenesetre annak a jele, hogy valamit sikerült a jövő számára is alkotni.

Meleghangú gratulációt kapott Reinhart Gyula az arad-i Magyar Párttól, mint annak alelnöke, külön köszöntötte Parecz Béla dr. pártelnök, Faragó Rezső, az Általános Takarékpénztár R. T. vezérigazgatója, Kneffel Lajos nagykereskedő és Bene C. Emil butorkereskedő.

A hölgyektől kapott gratulációk közül kiemeljük öv. Glück Ignácné, Braun Samuné, Vulcu I. Maximné és Faragó Böske urhölgyek meleghangú szeretkeívánatait.

legjobb iskola volt és számára, hogy az önálló mozgalmi tevékenységet megtanulja.

Az országos betegsegélyző központi igazgatósági tagja.

Es jól meg is tanulta, mert 1907-ben, amikor Magyarországon az Országos Betegsegélyző Pénztár megalakult, beválasztották annak 16 tagú központi igazgatóságába. Minden hónapban Budapestre kellett utaznia, hogy részt vegyen az országos intézmény igazgatósági ülésein. Az akkori Magyarország legkiválóbb és legtekintélyesebb munkaadó nagyságaival ült egy asztalnál Reinhart Gyula ezeken az üléseken, amelyeknek nem kis érdekességük volt, hogy a munkásság képviselőjében Garbai Sándor, a magyarországi szovjet későbbi elnöke, Weltner Jakab, a borotvaless eszű szociáldemokrata munkásezer, Horovitz és Buchinger Manó ülték az igazgatósági zold asztalnál.

Irányító munkát végez az egyszerű előljárósági tag...

Az ipartestületi előljáróságba 1897-ben került Reinhart Gyula és ennél az intézménynél meg is maradt ebben a szerény minőségben az ipartestület felosztásáig, tehát pontosan harminckilenc esztendőig. Bőségesen elég volt számára a szerény előljárósági tagság, hogy komoly, irányító hatást gyakoroljon a mult idők eme előkelő iparos intézményének életére.

1899-ben, mindjárt megalakulásánál igazgatósági tagja lett az Arad-i Iparosok Hitelszövetkezetének, amelynek annak idején való megalakulási mozgalmában igen nagy szerepet játszott. Eredmi elismerésül a megalakulás után hat évre elnökké választotta a Hitelszövetkezet. Azóta megszakítás nélkül, tehát harminchétf év óta elnöke az arad-i iparosbanknak amely az ország egyetlen nagyarányu iparos pénzintézete és a maga harminchat millió tőkéjével az arad-i iparos társadalom legfőbb anyagi bázisát alkotja.

1908-ban az arad-i iparkamara osztályelnöke . . .

Az iparkamarai mozgalomban is élénk részt vett. 1908-ban az arad-i iparkamara osztályelnöke lett és ezt a megtisztelő szerepkört öt éven töltötte be.

Annak idején nagy szerepet töltött be a régi Magyarország gazdasági életében az Építőiparosok Országos Szövetsége, amelynek egyik legtekintélyesebb vidéki tagozata az arad-i fiók volt, amely Reinhart Gyulát alelnökké választotta. Ebben a minőségében egészen az intézmény megszűnéséig lelkes vezető tevékenységet végzett.

Említésre érdemes az a nagyarányú tevékenység is, amelyet a Weitzer János-alapítvány körül

végzett. Emlékeztet, hogy Weitzer János, az Astragár elődjének, az Arad-i Vagongyárnak nagynevével megalapítója, vagyonának tekintélyes részét a városra hagyta, azzal a kikötéssel, hogy a nagyleltékű vagyont munkás és iparos-célokra fordítsák. Reinhart Gyula mint bizottsági tag működött a vagyon elosztásánál.

Apja és első vezére Reinhart Gyula az arad-i szindikátusi mozgalomnak is. 1921-ben lépett életbe a Trancu Iasi-féle szindikátusi törvény és 1923-ban már működött Arad-on Reinhart Gyula vezetésével az Ipari Szindikátusok Szövetsége, amelynek keretében minden valamire való szakma szindikátusa tevékenykedett.

Már 1923-ban megvetette Reinhart Gyula Arad-on a szindikátusi mozgalom alapját

Az 1925-ben Săturmare-n megtartott országos iparosgyűlésen a szindikátusi keret országos arányban való kiterjesztése mellett foglalt Reinhart Gyula állást. Az volt az álláspontja, hogy a kifejezetten román jellegű intézmény összehasonlíthatatlanul alkalmasabb keret az iparos társadalom országos megszervezésére, mint az ipartestületi intézmény, amelynek a régi magyar ipartörvény adott törvényes alapot. Már ezen az országos iparosgyűlésen megmondta Reinhart Gyula, hogy az ipartestületek ki vannak téve a felosztásnak, tehát az erőket olyan intézménybe kell összpontosítani, amelynek törvényes alapját román törvény adja. Akkor ez nem sekerült, mert Arad volt az egyetlen város, amelynek minden kisipari szakmája megalakította a maga szindikátusát, de a vidéki városok iparossága visszariadt attól, hogy a kötelező ipartestületi tagsági díjakon kívül még szindikátusi tagdíjat is fizessen.

Érdekes, hogy Arad szindikátusi szelleme ellenére is ebbe a városba tették át 1926-ban az Ipartestületek Országos Szövetségének központját, mert ennek a városnak iparos vezetőiben és elsősorban Reinhart Gyulában volt meg legnagyobb mértékben a garancia, hogy minden lehető el fognak követni az országos iparos intézmény életképessé tétele érdekében. Reinhart Gyulát ügyvezető elnökévé választotta a Szövetség. Ebben a minőségében minden lehető követett az országos iparos intézmény érdekében. A nagygyűlések egész sorozata zajlott le Arad-on és vidéken, minden beérkezett tanácskérő levélre azonnal kiment a lelkiismeretes pontossággal elkészített válasz, de a szövetség mégsem volt életképes: megbukt anyagiak hiányában, mert az ipartestületek

Reinhart Gyula a szövetkezeti mozgalom iparos Magvetője

Nehéz meglátni Reinhart Gyula sokoldalú alkotó munkásságában, amelyet hosszú élete folyamán a közért kifejtett, a töméredek fától az erdőt. Mindennél ott látjuk őt, ahol a köz érdekében való munka folyik. Nem szereti a politikát, de 1910. óta még politizál is, mert látja, hogy a közélet karjain a politizálástól sem zárkozhatik el. De ha egyetlen vezető eszmét keresünk ennek a munkás életnek töméredek eseménye között, hogyha azt a bizonyos vörös vonalat keressük, amely egységesen átvonul közéleti munkásságának minden megnyilvánulásán, kétségtelenül a szövetkezeti mozgalom az. Ő volt a magvetője Arad-on a szövetkezeti eszmének és adta Isten megérnie, hogy az ő kezében érte el példátlan diadalát is. Soha nem csüggedő kitartás és hit jellemezte Reinhart Gyula szövetkezeti munkásságát. Mint már fentebb írtuk, 1899-ben alakult meg Arad-on az Iparosok Hitelszövetkezete és 1922-ben ott tartottak, hogy a háború alatti devalváció miatt a szövetkezetnek semmije sincs. Alig néhány híve akadt Reinhart Gyulának akkor, akik a szövetkezeti munka folytatása mellett foglaltak állást, mert a többség azon az állásponton volt, hogy osszlássák fel ezt a szerencsétlen intézményt, mely huszonhárom évi munka után mindössze oda jutott el, hogy semmi vagyona nincsen. A Magvető azonban nem csüggedt. Szívós akarattal, a csökkönyösségig menő erőteljes kitartással ragaszkodott az intézmény életben maradásához és megkezdődött az újjászervezés hatalmas tevékenysége, amelynek grandiózus eredményeiről az iparosok tizezre tudnak Arad határára kívül is, mert tizenkét esztendővel az újjáéledés után, amikor az Arad-i Iparosok Hitelszövetkezete harmincöt éves jubileumát tartotta, 1338 volt tagjainak száma, több mint nyolcmillió lei a saját tőkéje, több mint huszonnyolc millió lei a betéttőkéje, tehát meghaladta a harminc milliót az az összeg, amelyet az 1922-ben egyedül Reinhart Gyula bizakodására épített iparosbank tizenkét évi

tulnyomó része nem fizette be a tagonkénti néhány leit kitevő minimális évi tagsági díjat.

Tizenhárom év óta irányítja az országos iparossajtót.

Az Iparos sajtó terén is elévülhetetlen érdemei vannak Reinhart Gyulának. A szindikátusi mozgalom megindulásakor, 1923-ban vásárolták meg az akkor még „Munka” címen megjelenő iparos szaklapot Wallinger István kereskedelmi ügynőktől és Sófalvi György ipartestületi titkártól. A lapot a szindikátusok szövetsége tulajdonában ettől az időtől kezdve, „Munkaadók Lapja” címen jelentették meg, majd 1926-ban az „Erdélyi Ipar” címet vette fel a minden héten pontosan megjelenő iparos szakújság. Reinhart Gyula mint lapbizottsági elnök első idő óta irányítja az iparos szakújság tevékenységét, működését és ezt teszi ma is, mint az 1933-ban „Az Iparos”-sá átalakult Erdélyi Ipar főszerkesztője. A lapban megjelenő cikkei országos népszerűséget reprezentálnak.

Reinhart Gyula szívéhez a munkás élete folyamán legutolsónak életre hívott intézmény, az Arad-i Iparos Otthon áll legközelebb. 1927-ben alakult meg ez az iparos intézmény, amely olyan sokat köszönhet jószágos elnökének. Megalakulásakor a Bratianu-ucca 18. alatt egy szerény épületekkel ellátott telket vásárolt az új intézmény és 1929-ben már állott a hatmillió értéket reprezentáló díszes nagyterem, amely e nembem páratlan az országos iparos mozgalomban. Az Iparos Otthon Egyesületnek ma közel ezer tagja van, itt székelnak az ipartestületek megszüntetésével óriási feladatok elvégzésére hivatott szindikátusok és reméljük, hogy nincs messze az idő, amikor megvalósul az egyesület végső célkitűzése, az iparos aggház felállítása is.

munkája után ez az intézmény kis tételekben, csekély kamatra Arad iparosságának soraihoz kihelyezett. Nagy szerepe volt a Hitelszövetkezet karrierjének elősegítésében az Arad-i Iparosok Temetkezést Segélyező Csoportjának is, amely 1925-ben alakult. Reinhart Gyula egyike volt a legelsőeknek, akik a tagok közé beirafozkodott és — amennyire nagy elfoglaltsága engedte, — részt vett az évről-évre tökéreőbb intézmény vezetésében is, aminthogy az Arad-i Polgári Jótékony Egyesület által életre hívott, de főként iparos tagokkal rendelkező temetkezési csoportnak is megalakulása óta tagja és hosszú évek óta vezetőségi tagja.

Reinhart Gyulánál szórakozás a köztevékenység, amit nem tekint fáradságos és terhes munkának. Még egy ilyen csodával határosan teherbíró energiánál is, mint amilyen az övé, csak így érthető meg, hogy akárhány intézményt irányít, a figyelme mindenre kiterjed, soha semmit el nem felejt, minden intézkedést idejében tesz meg, mint hogyha csak az az egyetlen egy intézmény volna összes gondja, aminek érdekében éppen dolgozik. Ezért született vezér Reinhart Gyula, akinek hetven éves életjubiléuma alkalmából eddigi munkás életének fenti rövid rajzát összefoglalni megkíséreltük.

NEMEDY GABOR.

— Csak hétvégi vasúti kedvezmény van érvényben a fővárosi utazásoknál. Bucureşti-ből jelentik: Jelentették, hogy a Bucureşti-i hónapot augusztus 9-ig hosszabbították meg. Ezzel kapcsolatban az államvasutak igazgatósága közli, hogy a Bucureşti-be való utazásnál 50 százalékos kedvezményt kapnak mindazok az utasok, akik szombat déli 12 órakor utaznak el és hétfő este 24 óráig elhagyják a fővárost. Minden más utazási kedvezmény megszűnt.

Meglepő adatok derültek ki a devizaamnesztia kibocsátása után

Bucureşti-i jelentés szerint a devizakihágásokra adott közkegyelemmel kapcsolatos bejelentések érdekes képet adnak arról, hogy Románia kereskedelme milyen összegekkel tartozik a külföldnek és milyen összegeket fizettek ki a Banca Naţională megkerülésével, miután hivatalos úton nem tudtak devizához jutni.

Az amnesztiát kért kereskedők bejelentése szerint eddig mintegy 800 millió lei értékű külföldi esedékességet utaltak át a fekete tőzsdén utján.

Ennek az összegnek több, mint negyedrésze, vagyis 262 millió lei Angliába ment, míg a többi országokban a következő illegális kifizetések történtek: Amerikai Egyesült Államok 85 millió, Hollandia 75 millió, Franciaország 71 millió, Németország 69 millió, Belgium 56 millió, Lengyelország 39 millió, Csehszlovákia 36 millió, Jugoszlávia 36 millió, Olaszország 25 millió, Svájc 22 millió, Ausztria 20 és Magyarország 16 millió. Szakértők szerint azonban ezek a bejelentett összegek messze mögötte maradnak a Jegybank megkerülésével történt tényleges átutalásoknak.

Ugyancsak az amnesztiára jelentkezett kereskedők bevallása szerint még a következő árutartozások vannak kiegyenlítetlenül külföldön: Franciaország 800 millió, Anglia 730, Svájc 470, Németország 300, Belgium 290 millió (ezenfelül 1.300 millió lei mástermészetű tartozás, mint például kölcsön, kamatok, osztalékok, stb.), Hollandia 250 millió, Monaco 250, Ausztria 230, Csehszlovákia 230, Olaszország 210, Magyarország 64, Egyiptom 55, Egyesült Államok 55, Lengyelország 30, Svédország 25 és Jugoszlávia 15 millió lei. Összesen tehát

Romániának még mintegy 4 milliárd 300 millió lei árutartozása és körülbelül 1.400 millió lei más tartozása van külföldön.

Ezek az adatok sokat foglalkoztatják úgy a kormányköröket, mint a gazdasági élet vezető ténveztőit és nem utolsósorban magukat a külföldi hitelezőket. A helyzet ugyanis az, hogy a devizahiány miatt ezen összegek gyors átutalására nincs kilátás, viszont a különböző országokkal megkötött kliringszerződések értelmében erre a célra az évi román kivitelnek csak 5 százaléka fordítható, ami a gyakorlatban azt jelenti, hogy

a román exporthelyzet alapján sok ország hitelezői 5—10—15 évig lesznek kénytelenek a pénzükre várni.

Elvben a kormány engedélyezte is a Romániában zárolt követelések beruházási célokra való felhasználását, de félénk kezdeti kísérletektől eltekintve komoly lépés ebben az irányban eddig nem történt. Most arról van szó, hogy a befagyott követelések gyümölcsöző befektetése érdekében a kormány nagy szabású beruházási programot akar összeállítani a külföldiek tájékoztatására. Értesüléseink szerint számos külföldi hitelező-csoport maga terjesztett beruházási terveket a kormány elé és ezekről most is folynak a tárgyalások.

FRANCIAORSZÁGBAN azt állítják, hogy egy francia konstruálta az első autót, Belgiumban, hogy egy belga, Németországban, hogy egy német. Londonból azonban most azt írják, hogy az első autót egy angol konstruálta, a napokban, 91 esztendőskorában meghalt Crompton R. E. Crompton, mint kiváló és híres elektrotechnikus mérnök, hosszú ideig szolgált a „Royal-Engineers” — az angol katonai mérnökhar — kötelékében és az utolsó háború előtt vonult nyugalomba, mint ezredes. Crompton pontosan ötven esztendővel ezelőtt Viktória királynétől megbízást kapott a Buckingham-palota és a Windsor-kastély elektromos berendezésére. Ekkor konstruálta „motor-car”-ját is, de a királynő, a „Gracious Queen” soha se tudta rászanni magát, hogy beleiljon.

GOROMBA KÖZMONDÁS

— Tudja, nagyságos asszonyom, ez így van: az okos emberek kitalálják a közmondásokat, a hülyék pedig használják.

— Tényleg, ez így van. És mondja csak: ki volt az az okos ember, aki ezt a közmondást kitalálta?

Jogesetek a kisipar köréből

Ki felelős, amikor a balesetet nem munkaeszköz, hanem speciális körülmény idézte elő? Az arad-i munkaügyi bíróság 455—1935. számú elvi döntvénye.

Felperes munkás 3 másik társával egy mérnök felügyelete alatt egy textilüzemben dolgozott. Munka közben észrevették, hogy a munkahelyiség egyik fala, amely a munkaadó rendeletére lebontás alatt állott, omlani kezd. A négy ember megrémülve attól, hogy a beomló fal rájuk zuhan, kimenekült a helyiségből. Eközben felperes munkás nekiment egy vödörnek, ami a munkahelyiség padlóján utjába került, abba megbotlott és lábát törte. Hogy a vödört ki tette arra a helyre, nem derült ki.

A fenti tényállás alapján indult meg a per a munkaadó ellen. A felperes munkás a maga kártérítési keresetét a következő indokokkal igyekezett alátámasztani:

A műhelyhelyiség falának bontási munkálatait nem építésmérnök vezette, mint azt a városi szabályrendelet előírja, tehát alperes munkaadó kihágást követett el, miért is a szabálytalan építkezési munkálatokból előálló balesetekért személyes felelősséggel tartozik.

Alperes munkaadó a következőleg védekezett:

A fal lebontása a textilüzemben előálló munka közben vált szükségessé és a beomlás előre nem látott okok folytán állt elő. A balesetet nem a munkaeszköz okozta és nem a munkaadó gondatlan eljárása, tehát a munkaadó ellen kártérítési keresetnek nincs alapja.

Az arad-i munkaügyi bíróság elutasította a keresetet. Az ítélet indokai a következők:

A munkaadó elleni keresetnek nincsen jogalapja, mert a társadalombiztosító törvény 42-ik szakasza szerint balesetnek tekintendő, ha a biztosított napi munkája közben bárhol, bármily időpontban ütést vagy sebesülést szenved. A törvény tehát nem tesz különbséget a balesetek válfajai között és minden balesetnél jogot ad a biztosítottnak arra, hogy igényeit a társadalombiztosító pénztárral szemben érvényesítse.

A társadalombiztosító törvény 111-ik és 112-ik szakaszai szerint a munkaadó baleset előfordulásakor orvosi elsősegélyről tartozik gondoskodni és szükség esetén arról is, hogy balesetet szenvedett munkásat kórházba szállíttassák. A 112-ik szakasz értelmében úgy a társadalombiztosítónak, mint az alkalmazottnak viszontkereseti joga van az olyan munkaadóval szemben, aki a maga üzemében nem hajtotta végre a balesetek megelőzésére szolgáló törvényes rendelkezéseket, vagy olyan esetben, hogyha a baleset olyan harmadik személy hibájából állt elő, aki mint a munkaadó megbízottja szerepel.

Azok az előírások, amelyek a balesetek megelőzésére rendelkezéssel szolgálnak, a törvény 113-ik szakasza értelmében a Hivatalos Lap 1934. évi június 18-iki számában közzétettek. Ezek szerint az előírások szerint a balesetek megelőzését szolgáló rendelkezések motorikus erővel működő üzemekre, szénbányákra, erdőkitermelésre, vasöntődékre és hasonló üzemekre vonatkoznak. Építkezésekre és falak lebontására vonatkoztatva nem szerepelnek a fenti előírások között intézkedések. Etekintve ettől, a fal lebontása alperes munkaadó textilüzemében éppen azért történt, hogy előre nem látható balesetet megelőzzenek. Hogy a lebontásra nem volt előzetes városi engedély, ez a körülmény nem képezheti a kártérítés jogalapját. A baleset ugyanis nem a használt munkaeszköz miatt, hanem a végzett munkától távolálló tárgy folytán állt elő. A fentiek szerint a munkaadó nem követett el mulasztást a közvetlen gondossággal kapcsolatban, amit a munka végzése közben az alkalmazottakra nézve az általános jogi elvek előírnak. Semmi összefüggés nem állapítható meg ugyanis a baleset bekövetkezése és a munkaadó magatartása között.

A felperes — állapította meg érdekes elvi döntvényében az arad-i munkabíróság — kizárólag a társadalombiztosító pénztárral szemben fennálló és a törvény 28-ik paragrafusa szerint őt megillető jogokkal, a társadalombiztosító pénztárral szemben élhet. Ezek szerint baleset esetén a biztosítottnak járó összes előírás szerinti illetményt tartozik a pénztár ilyen esetekben kiutalni.

Tizenöt szakcsoportot alakít Cluj-on a Magyar Párt Iparos szakosztálya

A Magyar Párt cluj-i tagozatának iparos szakosztálya közlekedőből megkezdte működését a párt hivatalos helyiségében Piata Unirii 22. I. A szakcsoportok megalakítására a szervező munkát a vezetőség megindította. Ezután is felkéri a vezetőség az összes iparosokat, — azokat is, akik iparrendelőket beadták, vagy ilyet most akarnak váltani — hogy szíveskedjenek összeírni végett jelentkezni a pártirodában, ezzel is elősegítve a szakcsoportok munkájának mielőbbi megindítását.

A szakosztály választmánya a megtartott alakuló megbeszélésen egyelőre az alábbi szakcsoportok felállítását határozta el:

I. Építőipari csoport. (Építőmester, kőművesmester, kőműves iparos, ácsmester, ácspáros, kőszobrász, kőfaragó, cserepező, utépítő, utkövező és aszfaltozó, cement és vasbeton készítő).

II. Fa- és disztóipari csoport. (Asztalos m., parkettázó m., fahangszerkészítő, zongora javító, faesztergályos, kárpitos, kádár, kaptafaragó, képeretező, képeretartarozó, faszobrász, címfestő, szobafestő).

III. Fémipari csoport. (Műszerész, lakatos, autójavító, motorlakatos, fémesztergályozó, fémöntő, vésnök, reszelővágó, vízvezeték és csatornázási szerelő, villanyszerelő, orvosi műszerkészítő, onkológusműszerész, rézőntő, fegyverjavító, látszerész és bádogcs).

IV. Órák és óraszerzés ipari csoport. (Órák, óraszerész, aranyműves, ezüstdíszműtárgykészítő, ékszerészvénők).

V. Járműipari csoport. (Kovács, kerekcs, kocsikészítő, autókarrószeriákészítő és fényező).

VI. Szabóipari csoport. (Férfiszabó, szűkszabó, nőiszabó, fehérneműkészítő és paplankészítő).

VII. Cipészipari csoport. (Cipészek, cipőfelső-részkesztők, bakancskészítők).

VIII. Csizmadiaipari csoport. (Csizmadiamesterek).

IX. Mészárosipari csoport. (Mészárosok, hentesek, sertésvágók és bétlisztítók).

X. Sütiipari csoport. (Cukrászok, pékek, mézeskalácsosok és cukorkakészítők).

XI. Agyagipari csoport. (Kályhakészítők és fazekasok).

XII. Bőriipari csoport. (Szűcsök, szíjgyártók, timárok, bőrdöcsök és díszműárúkesztők).

XIII. Borbély és fodrászipari csoport. (Borbély, férfi és nőifodrász, manikűrözök és parokakészítők).

XIV. Sokszorosítóipari csoport. (Könyvnyomdászok, litografusok, könyvkötők, dobozkészítők és rézkarcok).

XV. Vegyipari csoport. (Fogászok, fényképezők, kalaposok, gombkészítők, fésűsök, kefékötők, vegytisztítók és festők, női kézimunka és előnyomda, kéményseprők, gumivulkanizálók és szappanfőzők).

A szakosztály vezetősége felszólítja a helyi magyar iparosokat, hogy lépjenek be az iparos szakosztályba mielőbb, hogy érdekeiknek fokozottabb védelmét és a magyar társadalom támogatását minél jobban biztosíthassák.

Foglalkozása szerint mindenkinek meg van a megfelelő szakcsoportja, ezek a szakcsoportok vezetőségüket maguk választják meg és a megválasztott vezetőség csoportjának ügyeit önállóan fogja intézni.

A párt jogtanácsosai jogi ügyekben díjtalanul állanak a tagok rendelkezésére. Központi iroda hivatalos órái d. e. 9—1, d. u. 4—7-ig.

Változások államadósságaink törlesztése körül

Bucureşti-ből jelentik: Románia külföldi tartozásainak törlesztése — államadósságokról van szó és nem kereskedői árutartozásokról — nagy terhet jelentett a költségvetés számára mindaddig, amíg 1934 év őszén Slavescu akkori pénzügyminiszternek sikerült hosszú és nehéz tárgyalások után olyan megállapodást létrehozni a külföldi hitelezőkkel, hogy azok bizonyos könnyítéseket adtak úgy az amortizációs összegek, mint a kamatok nagysága tekintetében.

Ezek a könnyítések eddig nem kevesebb, mint 5300 millió, tehát majdnem öt és fél milliárdos megtakarítást jelentettek az államkincstár számára.

— feltéve, hogy a terhek revideálása alkalmával vállalt fizetési kötelezettségeket az állam pontosan teljesíteni fogja.

A két év előtt létrejött egyezmény hatálya a jövő év tavaszán lejár s még ez év őszén meg kell kezdeni az újabb tárgyalásokat a fizetések további rendezésére. Két év előtt a hitelezők még azt hitték, hogy 1937-re elmúlik a gazdasági válság, a pénzügyi viszonyok újra normalizáló lesznek és Románia abban a helyzetben lesz, hogy eleget tehet majd eredetileg vállalt kötelezettségeinek.

A várakozások azonban sokkal optimistikusabbak mint a valóság. A gazdasági és pénzügyi krízis nem szűnt meg s a nemzetközi hitelviszonyok messze vannak attól, hogy újra normalizálódjanak. Ilyenformán őszre újra előáll a szüksége annak, hogy a kormány a külföldi hitelezőkkel tárgyalásokat kezdjen. Ezek a tárgyalások háromféle rendezési mód körül mozgathatók:

1. Visszatérés a kölcsön eredeti feltételeihez.

Erre minimális eshetőség van, éppen mert a gazdasági és pénzügyi válság változatlanul tart s az ország nincs abban a helyzetben, hogy — mint a jó időkben — újra évi hat és fél milliárdot fizessen törlesztésre és kamatokra. Ez a teher teljesen felborítaná az állami költségvetés nehezen helyreállított egyensúlyát. A költségvetési egyensúly hiánya valuta-romláshoz vezet s ilyen esetben az állam még kevésbé volna abban a helyzetben, hogy kötelezettségeinek eleget tegyen.

2. A kölcsön konvertálása időszertű feltéte-

lek — tehát alacsonyabb kamatok — mellett és hosszabb lejáratra.

Ennek a megoldásnak akadálya az, hogy a nemzetközi pénzpiac még mindig nem alkalmas új kölcsönök felvételére, már pedig a régi terhes kölcsönök csak egy könnyebb és hosszabb lejáratu új kölcsönrel lehetne konvertálni. Ennek felvételére egyáltalán nincs kilátás a mai viszonyok mellett.

3. Újabb hitelrögzítő megállapodás létrehozása a hitelezőkkel az 1934 óta fennálló átmeneti állapot meghosszabbítására.

Az egyetlen lehetséges megoldás, amelyet az áruforgalom mai nehézségei mellett könnyen lehetne az eddiginél is előnyösebbé tenni avval, ha Románia a törlesztések és kamatok legalább egy részét pénz helyett áruval fizetné. Ilyen irányban már folyamatban is vannak megbeszélések a Wholesale Society Manchester-rel és egy norvég társasággal, amelyek szívesen fogadnának a nehezen transferálható devizák helyett petróleumot és fát vagy élőállatot.

A pénzügyminisztérium egyik államtitkára a közeli napokban Bécsbe és Budapestre utazik, hogy a volt monarchia területén fennálló állami tartozások fizetésére megállapodást hozzon létre a magyarországi és ausztriai hitelezőkkel. Itt a régi 4%-os korona-járadék, valamint a Nagy-kikindai és a Gyula vidéki vasutak megváltásából fennmaradt tartozások rendezéséről van szó.

Egyedáruságot csinálnak
a gyümölcs-pálínkákból is.

A kormány elhatározta, hogy a gyümölcs-pálínkákat is monopolizálni fogja. A terv megvalósulása esetén a kiűstön főzött pálínkákat csak a monopóli-hivatalnak lehet eladni és adózottan, palackolva kerül forgalomba.

ARNYOLDAL.

— Mondd, fiacskám, szeretnél te is kilencszáz évig élni, mint Mathusálem?
— Nem.
— Miért?
— Mert akkor még százéves koromban is egy kis taknyos lennék.

A KOLDUS HARAGJA.

A sarki koldus utána kiált egy adakozónak:
— Nem szégyelli magát a naccsága, ilyen nagy kalapja ilyen kis pénzt beledobni?

Írás egy hetven éves emberről

Írta: KÁROLY SÁNDOR

A „Hírlap” című aradi napilapból vettük át Károly Sándornak, az ismert írónak és hírlapírónak alább közölt cikkét, amely pompásan megrajzolt arcképét adja az aradi iparosok büszkeségének, a hetven éves Reinhart Gyulának.

Reinhart Gyula hetven éves. Ma tölti be a hetvenedik esztendőjét és mint ilyenkor mondani szokás: fehér fejjel, de mégis nagyon fiatalon fogadja a sors bőkezűségét.

Minden ünneplés, dicsőítő szó, méltató viselkedés és buzdító előrenézés nélkül hull vállára a jelentős évszám. Reinhart Gyula magának nem kér semmit. Ő mindig csak másoknak kér, másokért verekszik, verejtékezik, szenved, türe, hallgat és dolgozik.

Másokért és másoknak teremtett intézményeket. Semmiből varázsolt elő egészséges, bővérű, fejlődésképes dolgokat. Ezt mindenki tudja és látja, hiszen mindaz, amit teremtett, itt van előttünk.

Husz éves kora óta dolgozik. Amióta gondolkozik, mindig benne él a közösségben. Nem élhette a maga egyéni életét, erre soha nem volt ideje.

Nagy lendületeket indított el és ezek a lendületek vitték előre őt is, az iparosságot is, a várost is. Szenvedélye a szervezés, az alkotás, a fáradhatatlan tennivágyás. Különös és csodálatos ember.

Lehetetlen elsuhanni érdektelenül a hetvenedik év mellett. Akinek minden lélekzetvételét halljuk, minden kézjegyet olvassuk, minden szavát emlékeztetünkbe vesszük, aki annyira a miénk, az nem bujhatik el a szerénykedés bástyafala mögé.

Kevés értékünk maradt. Ezt a keveset meg kell becsülnünk.

Reinhart Gyula nem véletlenül lett iparosvezér. Annak kellett lennie. Apja, nagyapja, szepapja, minden őse iparos volt. A családalapító ő, aki Mária Terézia alatt Németországból vándorolt ide, takács volt. A Reinhartok közül kikért szabó, takács, asztalos és más iparos. Soha más pályát nem választottak, mindig iparosok voltak.

Ő apjától vette át az asztalosműhelyt. Apja nagybátyjától. Az biztosan szintén az apjától vagy a nagybátyjától. Egyik generáció a másiknak adta át a műhelyt és vele együtt az ipar szeretetét.

Örökségül kapta a szervezést és a testületi szellemet. Az öreg Reinhart Fülöp vezetője volt a régi Ipartársulatnak, majd később előjárósági tagja az Ipartestületnek. Természetesen hogy fia is odaült a zöld asztalhoz.

Mérsékelik a bor- és pálinka adóját.

A földművelésügyi minisztérium, tekintettel az alacsony bor- és pálinkaárakra, elhatározta, hogy közbenjár az adóleszállítás érdekében. Átiratot is intézett a pénzügyminisztériumhoz, amelyben kéri a borra és pálinkára kirótt adók csökkentését. A pénzügyminiszter még nem nyilatkozott ebben az ügyben.

Csődöt mondott a szőlőtermelés „védelméről” szóló törvény.

A szőlőtermelés védelméről szóló törvény a szőlőtermelők helyzetének megjavítása szempontjából eddig semmiféle eredményt nem ért el, sőt a szőlőtermelés válságát csak kimélyítette. A legnagyobb baj, amiről a törvény nem akar tudomást venni, hogy a szőlőtermelőknek nincs tőkéjük és kénytelenek neveléses árban piacra dobni termésüket, csak hogy pénzhez jussanak. A Szőlészeti Szindikátus Szövetsége nemrég köldöttsegleg kereste fel a Banca Nationala kormányzóját és olcsó hitelt kért a szőlőtermelés számára. A küldöttsegleg kérését azonnal indokolta, hogy amikor az állam a gabonatermelőknek prémiumokat ad és így igyekszik biztosítani az eredményes termelést, a szőlőművelés rentabilitása érdekében semmit sem tesz. A bankkormányzó megígérte, hogy a kérdést a Banca Nationala igazgatósága a kormány előtt támogatni fogja.

1899-ben megalapította az Iparosok Hitelszövetkezetét. Látta, hogy az iparosságnak szüksége van olyan pénzügyi intézményre, amelytől kölcsönt kaphat. A szabónak, cipésznek, asztalosnak, bádogosnak, kőművesnek, timárnak, ácsnak kölcsön kell, hogy munkát vállaljon. Reinhart Gyula csinált bankot, amely ad kölcsönt.

Ma az Iparosok Hitelszövetkezete Románia egyik legéletképesebb intézménye. Sokmillió alaptőkéje, tartalékja és vagyona van. Rendszeresen fizet osztalékot, folyósít kölcsönt, ad kamatot a betétre. Az ország minden részéből jönnek ide csodálkozni és tanulni, hogyan kell a semmiből valamit életrehozni.

Csinált Iparos Otthont. Nem is tudjuk hogyan, egy-er csak szép épület bujt elő a földhöz. A ház a betonból márványból, minden darabján látszik, hogy évszázadok viharát is elbírja.

Azután megteremtette az Iparosok Temetkezési Csoportját. Ha meghal egy iparos, az özvegye jelentős összegű segítyt kap. Ma ennek az intézménynek nagy tartalékja van. Semmilyen pénzügyi válság nem árthat neki.

És adott az aradi iparosságnak szindikátusokat, meg áruhitelosztályt, meg aggok menházát és fog szanatóriumot és más jóléti intézményt is. A legnagyobb érdeme azonban, hogy összegyűjtötte egy táborba és együtt tartja az iparosokat.

A gondolkodása és a beszéde hallatlanul világos. Harminc évvel ezelőtt egyszer Buda-

40 éves aradi festékkereskedés

a város legforgalmasabb utvonalaán betegség miatt áron alul ELADÓ. — Cím az „Az Iparos” kiadóhivatalában.

Az asztalos akkor is mentesül a forgalmi adó alól, hogyha bérelt gépeket vesz igénybe

Az asztalosok által használt bérgepek tulajdonosai három százalékos forgalmi adó alá esnek.

Talán egyetlen adónemnél sem mutatkozik anynyi bizonytalanság és sok zavar, mint éppen a forgalmi adónál, amelyre vonatkozóan szinte naponta jelennek meg újabb és újabb pénzügyminiszteri rendeletek. A minisztérium egyes tubuzgó tisztviselői ugyanis sehogysem akarnak belemegodni a törvényes intézkedésekbe, amelyek a kisiparosokat elvileg és általánosan mentesítik a forgalmi adó alól. Mindig újabb és újabb „törvénymagyarázatot” találnak ki, amelyekkel meg akarják változtatni a törvény világos szövegét, a törvényhozó kétségtelen szándékát és adófizetésre akarják kötelezni azt a kategóriát, amelyet a törvényhozó egészen kétségtelenül jól felfogott magasabb érdekből, mint gazdaságilag gyöngébb tényezőt, védeni akar.

E rendeletek közül sokat a bíróságok már is törvényteleneknek deklaráltak, sőt maga a pénzügyminiszterium is sok esetben képtelen volt olyan értelmező magyarázó rendeleteket kiadni, amelyek visszavonták az előző, az acózókra nézve hátrányos intézkedéseket.

Legutóbb az asztalos kisiparosokra nézve adott ki a pénzügyminiszterium 87549. szám alatt újabb rendeletet, amely visszavonta a minisztérium 1936. április 1-én kelt intézkedését. Az aradi asztalos kisiparosok ugyanis legutóbb tiltakozó memorandummal fordultak a pénzügyminisztérium április 1-én kelt rendelete ellen, amely úgy szól, hogy a forgalmi adótörvény értelmében adómentes kisiparosok is kötelesek forgalmi adót fizetni, ha a műhelyeikben készült áruk valamelyik alkatrészét mások gépein dolgoztatják fel.

A miniszter 87549. számú rendeletében a kisiparosok memorandumja következtében a fenti intézkedést kifejezetten visszavonta. Kimondotta, hogy az asztalos kisiparosok mindenképpen mentesek a forgalmi adó megfizetése alól, még akkor is, ha áruikat mások gépein dolgoztatják fel.

pesten volt és Justh Gyula az akkori híres ellenzéki vezér meghívta a lakására, hogy tanácskozzék vele az önálló magyar jegybankról, ami abban az időben súlyos probléma volt. Délután kettőkor kezdtek tanácskozni és este nyolckor még együtt ültek.

Tisza István 1911-ben Arad-on járt és megismerkedett vele. A nagy politikus meghívta magához Reinhart Gyulát és két óráig tárgyalt vele a munkás biztosítás reformjáról. Vele egyedül, négy szemközt. Addig az összes küldöttség várta. Pedig Tisza István ritkán beszélt negyedóránál többet valakivel.

Ez a két fakuló epizód jellemzi a legélesebben Reinhart Gyulát. Ilyen volt mindig. Közérdekű, mindenkit érdeklő kérdéseket felszínre vetni, ezeket megvalósítani, hogy a közösségnek legyen haszna belőlük. Ha lett volna ereje eldobni magát a családi tradíciót és az iparszeretetet, miniszteri széket húzhatott volna maga alá.

Az emlékezőképességéről külön tanulmányt lehetne írni. Mindent tud, ami fél évszázad alatt ebben a városban történt. Politikát, közgazdaságot, közigazgatást, pénzügyet, ipart, kereskedelmet, törvényeket raktározott el a fejében.

Reinhart Gyula egy darab Arad.

Az ő hetven éve nem az ő magánügye, hanem egy egész város öröme. Nekünk is közünk van hozzá. Ötven éve épít, szervez és dolgozik, valahogy meg kell köszönnünk neki, hogy ezt a fél évszázadot nem csendes szemlélődéssel, vagy vig mulatozással, vagy érdektelen közömbösséggel morzsolta le, hanem odaadta másoknak.

Reinhart Gyula nem az álmok lovagja, hanem a valóság katonája. Légvárak helyett szilárd betonalapzatú épületeket emelt. Csillogó frázisok helyett világosan tömör beszédeket mondott. Az események mindig őt igazolták. Ha sok Reinhart Gyulánk lett volna, ma ez az elmaradt város előkelőbb helyen állna a városok ranglistáján.

De csak egy Reinhart Gyulánk van. És ezt az egyet becsüljük meg nagyon.

Kérkedhetünk vele, mert érték.

Azok a műhelytulajdonosok azonban, akik ilyen bér munkát saját gépeiken vállalnak, az általuk alkalmazott bér munkadíj után három százalékos forgalmi adót kötelesek fizetni.

Ha a munkát saját rezsiükben végzik, vagy kereskedők számára dolgoznak, akkor a kereskedelmi adót tartoznak megfizetni, ami az anyag természeténél fogva 6 és 12 százalék között váltakozik.

Az ilyen műhelytulajdonosok kötelesek az általuk végzett munkáról rendes számlákat kiállítani és az előírt forgalmi adókönyveket is vezetni.

Hajmoso és hajszárító
készülékek és más

fodrászati cikkek
olcsón, szakszerűen

Köszeghy Sándor Fia
Arad,
Bul. Reg. Ferdinand 63 - 65.
volt Dengi-ház.

Arad. Caminul Industriasilor — Iparos Otthon.

✱

★

— Während der ersten sechzig Jahre war das Auto nicht erfunden und die letzten dreissig Jahre bin ich nicht mehr ausgegangen.

Amilyen meglepőnek hangzik ez a hír, ép oly súlyos lehet következményekben. Hogy az intézkedésnek mi lehet a célja, egyelőre nem lehet tudni, de értelhetetlen az is, hogy a kormány, amely a felhatalmazás törvényjavaslatot a költségvetési egyensúly

Közli: KELE SÁNDOR dr.

A rendelet 11-ik szakasza a liszt forgalomba helyezésével kapcsolatos rendelkezéseket tartalmazza. Ebből a szakaszból a sütőiparosokra az a rendelkezés fontos, hogy lisztet csak a törvényes taxa lefizetésének igazolása után vehetnek át az eladótól. A taxa lefizetéséről úgy győződnek meg, hogy a liszteladó számláján kívül minden egyes lisztes szákon ellenőrizniök kell, hogy rajta van-e a piros

Ezért is mi a hírt a legnagyobb fentartással közöljük. Egészen bizonyos, hogy az iparügyi minisztérium tervezete, amennyiben a megvalósulás stádiumába lép, még sok vitára és elégedetlenségre fog alkalmat adni.

Az új buzaértékesítési rendelet életbe lépésé-
nek időpontjáig tehát bőségesen van idejük az ér-
dekelt sütőiparosoknak a rendelet előírására vonat-
kozólag alapos tájékozódást megszerezni. A ren-
delet egyelőre csak a városi sütőiparosokat érinti,
de később kiterjeszthető a vidéki sütőiparosokra is.

Férj és feleség este az ágyban beszélgetnek.
Feleség: Ha én meghalnék, mi lenne veled?
Férj: Megőrülnék nyomban.
Feleség: És újból megnősülnél?
Férj: No hát, annyira már nem lennék örült.

— Ja, gestern wie ich Mitternacht nach Hause gegangen bin, ist mir jemand — auf die Hand getreten.

ott tartunk már, hogy az ország maga tartaléktőkéjét fogyasztja"...

A Dreptatea írja:

Az éles megfigyelő megállapítja, hogy Románia most tartaléktőkéjét fogyasztja. Tőke alatt nemcsak a földet, lelket, életet is értünk. Mindenekelőtt a mezőgazdasági tőke fogy. Elismernék, hogy a gazdák sorsa égi kezekbe van bízva, és azonban most bőséges termést adott s így nem lehet ok a pánaszra. Vajjon örvezendhetünk? A gazda munkája lassu miniszter értékesítési rendszerének áldozata. A búzának nem lesz ára, honan fogják az új konvenció részleteket fizetni? Nem jut a jövedelemből, hogy a földhöz kell nyulni. El kell venni azt, ami élő és holt berendezés javítására volna fordítandó, így a mezőgazdaság fejlődéséről ismét nem lehet beszélni. Az élethez szükséges tőke pusztulásával tart lépést megának az életnek a pusztulása is. Gyengül a szervezet, terjed a népbetegség s a munkaerő mértéke lecsökkent. A hivatalos statisztika szerint ezek pusztulnak el egyetlen hónap alatt. A paraszt — nem fogyaszt. A szegénység tönkre teszi a lelket, mely a nyugalom s a társadalmi egyensúly fenntartásának biztosítására van hivatva. Terjed az anarchia, pusztul az erkölcsi felelősségérzet és a lelkiismeret. Pusztul a tőke minden formája, hogyan vesszük fel a harcot sorsunkkal? Nem elég annyi, hogy Tătărescu miniszterelnök helyén marad.

Kavarodás a vaslemez importkvótája körül.

Mint ismeretes, a devizakészlet elégtelenségére való tekintettel a kontingentálási bizottság kimondta, hogy a rendelkezésre álló devizadsszegeket a behozandó áruk fontossága szerint osztja szét az importőrök között, vagyis már az engedélyeket is megfelelően csökkentett mennyiségekre adja ki. Négy ilyen csoportba osztották az árukat. Az első csoportba a nélkülözhetetlen ipari nyersanyagokat vették fel, amelyeknél az importőrök az eddigi mennyiség 80 százalékára kapnak behozatali engedélyt. Ennek ellenére a vaskartell, illetve a monopóliumnak örvendő Titan-Nacrag-Kalan-i vasútvég intervenciójára, amelyek egyedül állítanak elő vaslemez az országban, az ugyancsak elsőrendű nyersanyagnak minősített fehér lemezből csak 60 százalékos importkvótát adnak ki.

A konzervdoboz és egyéb vaslemezárak elfállításával foglalkozó üzemeket ez a rendelkezés különösen érintette és erőlyesen tiltakoztak a jogfosztás ellen. Felhívták az illetékes tényezők figyelmét arra a lehetőségre, hogy a többi nyersanyaggal ellentétben, őket 40 százalék belföldi vaslemez feldolgozására kötelezzék és ezzel hátrányosabb helyzetben legyenek, mint a többi gyár. A kontingentálási bizottság kénytelen volt ezt az érvelést magáévá tenni és kimondta, hogy a vaslemezről is 80 százalékát lehet behozni az eddigi mennyiségnek.

Természetesen nem kell ezt mindjárt tragikusan felfogni"...

A Curentul írja:

Többször mondtuk, mennyi kárt jelenthet, ha tovább folyik hanyatlásunk. A Banat-ban a halálos esetek száma a születéseket meghaladja. „Egyke-rendszert” kezd terjedni Oltenia-ban. Az 1936. évi január havi népmozgalmi adatokból kitűnik, hogy a falvakban 15.145, a városokban 2839 házasságot kötöttek ebben a hónapban s megállapíthatjuk azt is, hogy a városokban 289 román magyar lánnyal, 118 német lánnyal, 422 zsidó lánnyal, 144 orosz lánnyal és 114 egyéb nemzetiségű lánnyal kötött házasságot. Falvakban 12.825 házasság románok között jött létre, 787 esetben magyar lányt, 600 esetben német lányt vezetett a román ifjú oltárhoz. Szomorú következtetést vonhatunk le ebből az év többi hónapjaira. Természetesen nem kell ezt mindjárt tragikusan felfogni. A faj tisztaságát nehéz bizonyítani, mi azonban nem biológiai szempontból akarjuk a kérdést vizsgálni. Tiszteljük a szerelemesek vonzódását, mégsem hallgathatjuk el, hogy mindazon esetben, midőn tisztviselőink visszaéléseiről van szó, kisebbségi asszonyt találunk háztartásukban. Törvényes feleséget, vagy vadházastársat. A határszélen szolgálatot teljesítő alsóbbrendű tisztak jól vigyáznak, kém lesz a kisebbségi asszonyból. Százán és százan szöktek meg január hónapban a kötelesteljesítés frontjáról. A strájk-feleség a legveszedelmesebb ópium.

A MINTAVÁROS

Miért országos fontosságu a cluj-i magyar iparosok szászlobontó nagygyűlése.

A céhdőkbeli Cluj kincses város volt és elsősorban ismét iparosain mulik, hogy mintaváros legyen

Írta: SULYOK ISTVÁN dr.

Transsylvania ősi fővárosában elhatározták a magyar iparosok, hogy megvetik a maguk külön gazdasági és közéleti szervezetének alapját. E tén nem is ők végezték az uttörés munkáját: a román, a német és a zsidó iparosoknak országsszerte mindenütt megvannak nemzeti alapon álló szakmai egyesületeik, hol okosan kialakítják külön nemzeti érdekeik szempontjait, mielőtt beállanának a közös szakmai érdekvédelemnek vonalába.

A szászlobontás a magyar iparosok egyetemes összefogásának jegyében történt. A külső falak megvonását követni fogja azonban a belső kiépítés, az iparos szakosztályon belül megalakulnak a 23 különböző kézműves ágazatnak külön csoportjai és szervei, hogy természetes és hasznos munkamegosztással szorgoskodjanak a nagy, közös célok érdekében.

Ennek az iparos megmozdulásnak nagy jelentőséget akarunk tulajdonítani. A társadalmi tudományok kutatói régen ismerik azt a fontos szerepet, amit a kézműves munka a városok, a városokon keresztül pedig a nemzetek életében betöltött és betölthet ma is. Az olyan iparos megmozdulás, amelyen ez a vasárnapi is volt, azaz biztat, hogy a maga történelmi hivatását s a hivatásnak nagy fontosságát a magyar iparosok is fel kezdik végre ismerni.

Mindenütt, ahol Európában városok, a városokban csodálatos szépségű templomok s más hatalmas középületek őrzik a múlt dicsőségének emlékét, a kövek alatt végeláthatatlan iparos nemzetek csontjai porlanak. Abból a sötétségből és szolgaságból, ahová a római birodalom bukásával zuhant, a városok mentették ki az európai embert.

A városok testvéri szövetségek voltak a munka háborítatlan szabadságának védelmében s a városok falai között összesereglett munkások közös ellátására. A városokat pedig a kézművesek teremteték meg.

Hogy mekkora gazdasági és társadalmi erőt jelentett a kézműves munkának ez a testvéri összefogása és városi egybeseregése, nem egy történelmi példa mutatja. Nürnberg, a középkori városok mintaképe, néhány száz vískóból álló kis falu volt: s 300 évvel azután, hogy a vidék kézművesei összefogásuk központjává kiválasztották, már azt a történelmi arculatját mutatja, mely messze földről jött utazók csodálatának tárgya ma is!

A középkori város főcélja volt, hogy biztosítsa a szabadságot, az önkormányzatot és a békét, alapköve pedig a munka — s bátran hozzáférhetjük a régi társadalomtudomány megállapításához: a mai városnak sem más a célja.

Nem változtat ezen semmit sem az, hogy a mi városainknak vegyes a lakosságuk. A közös városokban a különböző nemzetiségű városi nép a maga nemzeti társadalmában külön-külön tölti be a városi munka és városi szövetkezés pótolhatatlan fontosságu szerepét. Transsylvania városai tulajdonképpen összetett városok: egyidőben városi gó-

pontjai és építő műhelyei valamennyi nemzetnek, melynek fiai a város falai között s azokon kívül élnek.

Erről a városi munkáról azt állapítja meg a történelem: nem a császár, hanem a városok kézművesei, a kézművesek céhei alapították s teremtettk meg a nemzetek egységét. Az a sok-sok kultúra, az a műveltség és jólét végezte el ezt a nagy művet, mely a céhek munkájából fakadt.

A kézművesek hajdan templomokat, pompás áruházakokat, hatalmas városházakat építettek s ezek körül épült meg a város. A hajdani kézművesek utódai, a magyar iparosok más körülmények között és más formákban ugyanerre vállalkozhatnak. Megépíthetik minden városukban a maguk új természetes testvériségét. Akárhogyan nevezük is el ezeket az alakulatokat, élni és alkotni akkor fogunk, ha az ősi céhek szellemét támasztjuk fel s tiltatjuk trónra maguk fölött. Ezek az új iparos alkotások pedig, ha így épülnek ki, éppen úgy központjává lesznek az új magyar nemzeti életnek, mint ahogyan azok lettek a régi kézművesek gyönyörű művei: az öröksépségű középkori templomok, a tanácskozó paloták és a boltosatos kórházak. Az iparosok szervezkedése körül gyorsan és biztosan kialakulhat azután a városi magyar lakosság gazdasági és társadalmi összefogása s azok az intézmények, melyekben ez az összefogás testet ölt.

„A középkori városok élete — olvassuk — szakadatlan kemény küzdelem volt a szabadság megszerzésére és biztosítására. Ezekből a harcokból a polgárok erős, szívós fajta lett. Nagyon megerősödött a szülőváros szeretete. E szeretetnek közvetlen eredményei pedig azok a nagyszemű művek, melyeket a középkori testvéri közösségek hoztak létre.”

A mi mai városi polgárunknak is megvannak a maga feladatai. Neki is van miért küzdenie és mit építenie! A transylván főváros példát mutat most, miképpen lehet megpróbálni az elindulást. Régen is úgy volt, hogy az egyik város követte a másik példáját. Különösen sikerült városi szabályzatok olykor bejárták az egész országot és a határokon túl is hódítottak. Franciaországban egy Lorés nevű városka szabadságlevelét 83 északnyugati város átvette, Beaumont szabályzata pedig 500-nál több kisebb-nagyobb francia és belga város szervezetének mintaképe lett.

Igy hódíthat az a példa is, mit a transylván főváros ad. Ez a város éppen kézműveseinek munkájával szerelte meg magának hajdan a büszke „kincses” melléknevet. Ma a kincs a céhmesterek és céhlegények utódainak, az iparosoknak szívében van elrejtve: ott, ahol a céhek korának nemes és tisztá hagyományát őrzik.

Az ősi város iparosainak folytatni kell a munkát, melyet megkezdettek. Szép szülővárosuk ma már nem főváros többé, mintaváros azonban így is lehet. Elsősorban ismét rajtuk mulik, hogy azá is legyen.

Világszerte emelkedik az ipari termelés

A Népszövetség statisztikai havi jelentése szerint az utóbbi hónapok folyamán ismét nagy lendületet vett az ipari termelés. Különösen feltűnő ez a felhendülés az Északamerikai Egyesült Államokban és Kanadában. A tavalyi év megfelelő időszakához viszonyítva az idei esztendő első hónapjaiban Magyarországon 11 százalékkal, Belgiumban 18 százalékkal, Ausztriában 17 százalékkal, Csehszlovákiában 15 százalékkal, Németországban 11 százalékkal emelkedett az ipari termelés.

A világ tüzelőanyag- és érc-termelése ugyan csak tekintélyes emelkedést mutat. A világ kőolaj-termelése az 1936. év első negyedében 12 százalékkal, kőszén és barnaszén termelése pedig 7 százalékkal nagyobb volt, mint a tavalyi év megfelelő hónapjaiban. A vas- és acélttermelés 20 százalékkal, a cink-termelés 10 százalékkal emelkedett tavaly óta. Hat év óta idén áprilisban első ízben szárnyalta túl a világ acélttermelése az 1929. év havi átlagát. 1936 január és május között magában az

Egyesült Államokban majdnem egy harmadával emelkedett az acélttermelés.

1935-ben 5.172.000 gépkocsi került ki a világ gépkocsigyárából. Az építőiparban különösen Lengyelországban, az Egyesült Államokban, Kanadában és Németországban mutatkozott 1935-ben nagy fellendülés. Az ipari részvények árfolyamai 1935-ben és 1936. első negyedében a legtöbb államban emelkedtek. A mezőgazdasági és ipari termények árai közt levő eltérés a múlt év folyamán majdnem minden államban csökkent.

PONT UGY, MINT OTTHON.

— Felfedeztem itt a közelben egy vendéglőt; mondhatom, pont olyan, mint otthon.

— Igazán?

— Becsületszavamra. Kifogásoltam, hogy mennyi a leveshez, mire a fejemhez vágta egy társam.

A hazai ipariskolák termékeit is elküldik a párisi világkiállításra.

Bucureştiből jelentik: Amint már ismeretes, a kormány elhatározta, hogy képviselteti Romániát a jövő tavasszal megnyíló párisi világkiállításán. Ezzel kapcsolatban a közoktatásiügyi miniszteriumban Anghelescu miniszter elnökletével értekezlet volt Gusti tanárnak, a párisi világkiállításra kinevezett kormánybiztosnak és a szakoktatási felügyelőknek részvételével. Elhatározták, hogy elsősorban az ipariskolák termékeivel vesznek részt a párisi kiállításon, s evégből meg is állapodtak az első tennivalókban.

FEINSCHMECKER.

— Hat der Hund denn wirklich alles in der Speisekammer aufgefressen, Marie?
— Alles, nur den Hundekuchen nicht.

„A falu népe között terjed a kommunizmus“ . . .

Az Univerşul írja:

Megdöbbenést keltett, hogy a falu népe között terjedni kezdett a kommunizmus. A parasztság maga a nemzet, így a fejlődés lehetőségét hordja magában. Vannak, akik nem hisznek a veszélyben. A román paraszt, — mondják, — sokkal inkább individualista, sokkal jobban ragaszkodik földjéhez, nem lehet tehát befolyásolni. Így kellene legyen, mégis rossz hírek érkeznek. A vallás és a nacionalizmus frontján egyszerre kell a kommunizmus ellen harcolni. A harcban a papok kell, hogy előljárjanak. A cél: az ország fejlődésének útjába emelt akadályok elhárítása.

NAPLO-KIVONAT EGY HÖLGÝ MOZGALMAS ÉLETÉBŐL.

Karpelesz — okkal vagy ok nélkül, — gyanakodott a feleségére. Egyszer aztán az asszony kirobbant:

— Te niemand, hogy lásd, mennyire nyitott könyv az életem, ezentúl naplót fogok vezetni és abba időrendi sorrendben bevezetem, hogy mit csináltam egész nap.

— Schon gut — bölogatott a férje és este elkérte feleségétől a naplót.

Az első napi bejegyzés így szölt:

8 órákor: Felkelés.

9 órákor: Takarításnál segíték.

12 órákor: ebédelek.

3 órákor: Sétálok. Grünnel találkozom.

4 órákor: Grün felhív a lakásra teázní.

5 órákor: A lakásban Grün arra kér, hogy legyenek az övé.

8 órákor: Nemet mondom.

Perek lavinája a felosztatott ipartestületek körül

Az új törvény egész sereg megoldatlan kérdést hagyott nyitva. Bár a törvény úgy rendelkezik, hogy az ipartestületek vagyona a munkakamarák tulajdonába megy át, mégis az a vélemény alakult ki, hogy az alkotmánytörvény értelmében az ipartestületek vagyona nem a munkakamarákat, hanem az ipartestületek tagjait illeti meg.

Több ipartestület csak fenntartással adta át vagyonát és ezek az ipartestületek az átvétel ellen óvást emeltek és bírói úton akarják vagyonukat visszaszerezni.

Nincs megoldva az ipartestületek tisztviselőinek sorsa sem. A törvénynek erre vonatkozó rendelkezései magyarázatra szorulnak. A végrehajtási utasítás, mely a helyzetet tisztázná, még nem jelent meg és így a különböző ipartestületek százát meghaladó tisztviselői kara kikerült az uccára, anélkül, hogy nyugdíjazást, vagy végkielégítést kaptak volna. Sokan vannak közülük olyanok is, akik már évtizedek óta szolgálják az ipartestületek ügyét.

„Egyetlen terményt se szabad előnyben részesíteni“ . . .

A Prezentul írja:

Senkisésem tagadhatja, hogy állandóan felszínem tartjuk a mezőgazdaság érdekeit. Mindig az igazságot keressük s ebben a szellemben vizsgáljuk a mezőgazdasági kamarák szövetségének legutóbbi határozatát is a „minimális“ buzaárú vonatkozóan. Azt kívánják, hogy legkevesebb 40 ezer lei legyen a (75 kg. 3%) buza vagonja. Husz százalékos emelkedést jelent ez a tavalyi minimális árhoz viszonyítva. A szövetség a külföldi terménytorzsdék javuló árfolyamaira, főleg Rotterdambra hivatkozik, hol három holland forintból 4.50 forintra emelkedett az ár ugyanazon minőség szerint a tavalyihoz viszonyítva. Az argentinai kormány beavatkozása idézte elő az áremelkedést, miközben a tavalyi 6 peso-val szemben 10 peso-ra emelte az árat Buenos-Airesben. Így aztán az argentinai buzaárú jelentékeny csökkenést mutat. A 40 ezer leies ár 4400 lei bruttó bevételt jelentene hektárinként a kukorica 1900 leies hozamával szemben. Ez azonban hiba, mert nem szabad egyetlen terményt sem előnyben részesíteni.

Jellemző arra az ellentétre, ami a volt ipartestületi tisztviselők és a jogutód munkakamarák között kialakult, hogy a cluj-i ipartestület tisztviselői, akik nyugdíjra tartanak igényt, egy neves ügyvédet bízták meg ügyük bíróság előtti képviselésével.

Cluj-on van még egy másik útközpon t is. Az átvétel előtti legutolsó előjárásági ülésen ugyanis az ipartestületi székház néhány helyiségét az előjáróság 10 évi időtartamra, alacsony bérmezzegért a román iparosok és kereskedők szövetségének adta bérbe.

Ekörül a bérleti szerződés körül volt nagy összetűzés. A munkakamara időközi bizottságának egyik tagja, aki vezetője a szövetségnek, vádakkal illeti a munkakamara ügyészét, aki formai okokból a bérleti szerződés megsemmisítését kérte. Az időközi bizottság elfogadta ezt a javaslatot, bárhol is tiltakozott a szövetség vezetője. A munkakamara bírói úton fogja érvényteleníteni az utolsó pillanatban megkötött és formai okokból meg nem felelő bérleti szerződést.

Ötmilliárd lelt tesznek ki az új fogyasztási adók.

Az Ugr, a romániai nagyiparosok országos szövetsége, emlékiratot adott ki, amelyben az utolsó másfél év alatt ujonnan bevezetett forgalmi és fogyasztási adóemelésekkel foglalkozik. Az Ugr emlékirata szerint az állam fogyasztási és forgalmi adók emelése címén körülbelül ötmilliárd leivel sújtotta az ország lakosságát. Ebből az ötmilliárd leiből, hozzászámítva ehhez a gyapjura kirótt fogyasztási adót is, a romániai nagyiparnak három- és félmilliárd lelt kell készpénzben fizetnie a kincstár részére. Minthogy ezt a hatalmas összeget a nagyipar kénytelen áthárítani a fogyasztókra, a közönséges rétegeknek vásárlási kedve és képessége állandó csökkenést mutat. Így a nagyarányú adóemelés következménye végeredményben a fogyasztás lényeges csökkenése, ami viszont végső fokon megbénítja az ország gazdasági életét.

LOVAGIAS ÜGY.

— Halod-e, te hülye, te csirkefogó, te utolsó gazember...
— Pardon, uram, mióta tegeszdünk mi?

Az ember elmegy

Írta: BIBÓ LAJOS

I.

Ugy tűzött a nap, hogy valósággal verte a földet. Az ég nehéz, fehér fényben szikrázott s a megszorult hőség megüledett a levegőben. Fehő még az ég alján sem mutatkozott, szél nem járt, a rögök hangtalanul hasadoztak.

Az asszony, Zsófi, az országúton haladt. Hajnal óta gyalogolt, valamire Dorozsma felé igyekezett, az urához Jánoshoz, aki még a télen elszegődött kubikmunkára. Nagy terhet vitt. Egyet az ölében, a másikat a szívében. Az ölében karonülő kisded szunyókált, a másik, a nagyobbik, a kezébe fogódzkodva topogott mellette, — szívében kétségbeesés és bizonytalanság szorongott.

— Meddig mönyünk még? — szakadt ki a flucskából a gyámoltalan panasz. Hajnal óta már vagy ötször kérdezte, mert zihált a fáradtságtól, vörhenyesre égett arcán a láz fénye csillogott.

Az anyja csitította:

— Majd mögalszunk valahonn, aztán hónap ilyenkor már ott leszünk apádnál.

Nagyot sóhajtott. Ha nem szorítja, holnapután, hajnal előtt nem érnek Dorozsmára. Meggyorsította hát lépteit, a karonülő szorosabba ölelte magához és mély hallgatásba süllyedve szaporázta lépteit a fehér, poros országút távolbavesző szalagján . . .

Valahogy azért leáldozott a nap, kihült, vörös korongja rábukott a Tisza füzesseire.

Megállottak.

Kissé távolabb, kis akácok zöld bóbítája mögött tanya húzódott meg s az utfélen gazdaforma ember állott, vizsgálta a szemhatárt.

Amikor meglátta az idegen asszonyt, áttolta vállát a szája balsarkába, aztán köhintett:

— Hová igyeköznek kigyehmetők?

— Dorozsmára.

A gazda, Kóti, kicsit várt, aztán még egyszer megkérdezte:

— Dorozsmára?

— Oda.

— Hát akkor jól mönnek, mer erre van az útja. Csak át köll mönni a Tiszán.

Az asszony közelebb húzta magához a fáradt fiúcskát.

— Át. Osz! még onnét is jókora ut.

— Jókora. De egy nap azt is mög löhet tönni.

Az asszony vergődött.

— Mög. Aki bírja...

A gazda bólintott, megint szemügyre vette őket. Nagysokára szóla ismét meg:

— Hát, möghálni mög mindenütt löhet.

— Löhet.

— Az ilyen öklömnyi mög ott hunyja lé a szömit, ahová létöszik.

— Ott.

A magasságból esti csönd szítált.

— Mer helyet adhat akarki.

— Adhat.

— Akár magam is, — folytatta Kóti kis várokozás után. — Mer vackon mög földél alatt mégiscsak jobb.

— Jobb.

Messze felzavart vércse visitott s a félős hangra libagógás felelt a tanyából.

— Na! — mondta a gazda és megfordult.

Az asszony szó nélkül megindult utána.

A vetés mellett, haladva, beérték a tanyába.

— Pétör! — kiáltott a gazda, mire az istálló irányából alacsony, borostás arcú vénember kerülközött elő.

Pétör már messziről csodálkozva ernyőzte szemét,

— Na fene? — motyogott, mikor közelebb ért a jövevényekhez.

Az asszony most már tudta, hogy milyen tanyába került. Azért illendőségből megjegyezte:

— Köszönnénk mán, de ugy látom, nincs kinek.

— Nincs.

— Lány sé?

— Az sé.

Zsófi egyszerre megkönnyebbült. A gazda tehát özvegy. Nincs fehérszemély a tanyában. Így aztán jó... Nem faggatja, nem mustrálja senki...

Kóti a fejével Zsófiira mutatva mondta:

— Erre a jó asszonyra mög ráestelödött.

Az öreg száraz, szőrös kezével elkente a bajuszát, ezzel jelezte, hogy most már tudja, miről van szó.

— Hát csak végezzék kigyehmetők, — mondta tovább az asszony.

Kóti a pitar felé fordult:

— Akkor majd mék, oszt hozok csutkát.

Az asszony benézett a pitarba, összeacsapta a kezait:

— A hétön tán nem is öttek meleg ételt?

— Nem ám, még az azelőtt valón sé.

— Látom, mer rozsdás itt mindön. Még a bogrács is.

Zsófi korbba füzte a szoknyáját, vizet hozott, begyújtott a katlanba.

Füst csapott ki a katlan repedésein s a jóillatú meleg egyszerre átjárta a levegőt.

Zsófi kipirult a buzgalomtól s most már ug dolgozott, mintha otthon lett volna.

A két ember kint ült az eres alatt. Nézte az asszonyt.

Amikor a tarhonya megfőtt, Zsófi beleförditotta a kolbászt, darabig még rotyogtatta, aztán leemelte a tűzről.

— Kész . . .

Zsófi rendesen megterített, előbb az embernek.

Meggyorsítják az adóbeszámítási eljárást.

A pénzügyminisztérium az államháztartási igazgatóság javaslata alapján a múlt héten nagyfontosságú rendeletet adott ki, amelynek értelmében az 1934 április 1-e utáni államtól járó követelések adótartozásokkal való kompenzációs kérvényei elintéztet nyerne anélkül, hogy az illető követelések fel lettek volna véve a rendes havi kiutalások összegébe. Ez az intézkedés annál is nagyobb jelentőséggel bír, miután jelentékenyen meggyorsítja a kompenzációs műveleteket. A pénzügyminisztérium közelebbi részletes utasítást ad a pénzügyigazgatóságoknak arra nézve, hogy technikailag hogyan kell eljárni az ilyen esetekben és hogy melyek azok a követelések, illetve tartozások, amelyekkel a kompenzáció keresztülvihető ilymódon anélkül, hogy a követelések a havi kiutalásokba fel lennének véve. Az bizonyos, hogy a folyó 1936-37 évi adók az elmúlt és lezárt költségvetési évekből eredő követelésekkel nem kompenzálhatók.

STRANDON.

Protásék egy kis balatoni helyen nyaralnak, ahol a strandon a falusi cigánybanda muzsikál.

— Mit esőles ehhez a hegedűhöz? — kérdi Protás, mire Protásné így szól:

— Egy valódi strandiváros.

Hogyan vonják ki a forgalomból a száz leesekeket.

A pénzügyminisztérium múlt heti értekezletén megvitatták a jegybank s az állami pénzverde között fennálló viszonyt. A helyzet ugyanis az, hogy a jegybank vonja be a forgalomban levő 100 leesekeket s a pénzverdének továbbítja, amely az ércet beolvasztja s ebből állítja elő az új 250 leesekeket, valamint az 50 leesekeket, amely utóbbiakat a jövő hónap közepén becsátják ki. Ezzel egyidejűleg megvitatták azokat a feltételeket, hogy hogyan történjen a 100 leesekek a forgalomból való kivonása s az új pénzek forgalomba hozatala. Ezzel kapcsolatban elhatározták, hogy ellenőrző szerveket létesítsenek, amelyek a legutóbb rendkívül módon elharapódzott pénzhamisításoknak gátat vessenek.

MAI GYERMEK

A mama felöltözik, hogy a bridszalonna menjen és egy nyakláncot tesz fel, amelyen egy lóhere csüng.

A kislányka nézi-nézi a nyakláncot, aztán megkérdi:

— Mama, mire kell a nyakadra ez a trefft?

Részletes helyzetjelentés a belföldi és külföldi vaspiacról

A vaskereskedelem forgalma a múlt hó folyamán a régi keretek között mozgott. A kedvezőtlen időjárás ellenére mezőgazdasági eszközökben és aszazónikkalban eléggé élénk forgalom alakult ki.

Az építkezési anyagokban, tekintve, hogy úgy a fővárosban, mint a vidéken jelentős állami és magánépítkezések indultak meg, a vaskereskedelem az eddigi forgalom további javulására számít. Durvaságokban élénkebb kereslet indult meg és nagyobb érdeklődés mutatkozik, betonvas, építkezési vasanyagok, fekete és horganyzott vaslemez, továbbá a fémlemez iránt. Épületvasalásokban, vízvezeték szerelési, csatornázási és egészségügyi cikkekben is már kedvezőbb forgalom mutatkozik.

Az aratás közeledtével nagy a kereslet kaszában, kaszavető szerszámokban, kaszákövekben, gereblyékben. A kedvezőbb terméskilátásokra való tekintettel, a mezőgazdák érdeklődnek a nagyobb összegeket igénylő mezőgazdasági gépek és alkatrészek iránt is.

Sodronyban és sodronyszegben a kereslet az előző hónap nivóján mozog, sodronyfonatokban, sodronyszövetekben és tűskészulmban az érdeklődés alább hagyott, tekintve, hogy ezeknek szezonja már lejárt.

Friss gyümölcs vasúti szállítása.

A Hivatalos Lap június 30-iki száma közli a CFR két rendeletét, amelyek közül az első a friss gyümölcs vasúti szállítására vonatkozik. A rendelet értelmében friss gyümölcsöt, déligyümölcs kivételével, bármilyen csomagolásban is legyenek, belföldi szállításnál az általános tarifa 20 százaléka, exportnál pedig a 16 százaléka szerint kedvezményesen kell taxálni. Az olyan gyümölcsöket azonban, amelyek oly módon (kosárba) vannak csomagolva, hogy egymásra nem helyezhetők, az ugynevezett terjedelmesebb árukra vonatkozó tarifa alá kell vetni.

SAJNOS.

Iskolalátogatásakor az első elemében kihívják a kis Pétert és a tanfelügyelő megkérdi:

— Mondd csak, fiacskám, jó iskolába jársz?

— Nem, — mondja Péterke

— És miért nem?

— Mert mindennap tudni kell valamit.

CIRKUSZBAN.

A léleksej-visszafojtó csodában, amely egy késdobó kőgy mutatványát kíséri, aki késelt nagy ügyességgel férje teste körül felállított keskeny deszkába hajigálja, — egy kisfiú hangja kiált fel türelmetlenül:

— Anyus, hisz ez nem talál!

ERFOLG!

— Sind Sie mit dem Erfolg Ihrer Heiratsannonce zufrieden?

— Ich weiss nicht — die Hochzeit ist erst morgen.

ALTERNATIVA.

— Lássa, Rózsika, én szívesen követném magad a világ végére is. Még Jávra szigeten, a kulik között is boldog volnék magával...

— Miért akar magad a kulik közé menni? Hiszen anyakönyvi hivatal itt, Pesten is van, minden körülményben...

— Itt van... igen. De ott... vinco!

nek meg a kicsinyeknek, végül magára kerítette a sort.

Ettek.

Az égen felhalványlottak a csillagok s a hűvös esti pára szagokat kergetett a tanya felé.

Vacsora után Zsófi megindult a kamra felé.

— Sütök már, ha itt vagyok, — mondta.

A gazda ráhagyta.

— Jó lesz.

— Csak pihenjenek le kigyelmezők, majd én mögcsinálom a kovászt még mögdagasztok.

Hajnalban, mikor a tanya ébredezni kezdett, már friss kenyér illata kóválygott a levegőben.

Köti kiment az eres alá, kereste az asszonyt.

Zsófi az udvaron állott. Ocsut azórt a csirkéknek, meg kukoricát, hogy jusszon a pufkának, gyöngyösöknek, rucának is. Körül, amerre látott, vadon nőtt a fű. A tetők roskadoztak, kidőlt kerítések tövén gazdátlan kiscsirkék csipogtak.

Zsófi nem szólt. Futott a pitvarba, gyorsan rántott levelet készített.

Reggeli után meszet kerített, elhuzta a fal tövét, kitakarította a szobát.

A két ember ráhagyta

Es Zsófi dolgozott. Ott sürgött-forgott a tanya körül látomtól látomig, szépen rendbe hozott mindent. Akkor aztán előállott:

— Hát akkor... Én most már mék.

— Mégy.

— Mék.

— Az uradhoz.

— Hozzá.

Köti bólintott:

— Jó. Majd akkor befogatok.

— Köszönöm is a jószágát. Isten fizesse meg.

— Nincs mit... Még aztán — mink is köszönjük.

Mikor a kocsi kidőcögött a tanyából, a két em-

ber hallgatagon nézett utána, migcsak el nem tűnt a hajlatnál.

Péter elmázolta kezével az orra alját.

— Dógos asszonynak láccik.

— Annak, — hagyta rá a gazda, majd gondolatba merülve, lehajtott fejjel megindult a tanya felé.

II.

Alkonyodott már, mikor a kocsi Dorozsma alá ért Zsófiival és a két gyerekkel.

— Na, itt vónánk, — mondta a bérasgyerek, aki a kocsit hajtotta.

— Itt ám, — felelt Zsófi.

Lekevergőztek a kocsirol.

— Hát akkor Isten áldja, — köszönt a gyerek.

— Mögyök vissza.

Zsófi elkészönt, megindult a lapos felé.

A szembejövő emberek utbaigazították.

A szive lüktetve vert, mikor messziről megpillantotta a bódét, a rögtönzött deszkatalólmányt, tudta, hogy ott dolgoznak a kubikusok.

A legelső kubik szélénél megállott.

— Aggyonisten — szólította meg az első kubikost. — Idegyüttem vóna.

A kubikos az asszonyi szóra felvetette a fejét.

— Ide?

— Ide ám. Az uramhoz.

— Az urához?

— Óhozzá. Meszli a neve. Meszlényi Pál. Nem tuggya kend, merre tanálhatnám mög.

A kubikos megvakarta a fejét.

— Bajos. Nem úsmerők én itt mindönkít, mer vagyunk itt jó pár százan. Ki innen, ki onnan. Legjobb lesz, ha bemögy kelmed az irodára, ott majd eligazították. Ugy is engedély köll.

— Engedély?

— Engedély ám, mer asszonyszómélynek tilos itt járkálni.

— Oszd möre van az az isoda?

A kubikos felhagott a part szélére s utbaigazította az asszonyt.

— Ott annál a kis fűzesnél-él! Ott van a főmérnök ur, mög a munkavezető is.

— Hát mögköszönöm.

Néhány perc múlva Zsófi a mérnök előtt állott aki csodálkozó tekintettel fogadta a köszönést. Asszony? A táborban?

— Mi szél hozta ide, galambom?

— Az uramhoz gyüttem vóna. Ide igazítottak.

A mérnök kedvetlenül nézett rá.

— Jól van, de itt nincs ám helye asszonynak.

Itt táborban élünk.

Zsófi remegve hallgatott.

— Aztán, hogy hívják az urát? — fordult felé.

his várakozás után a mérnök:

— Meszlinek. Meszli Pál. Azazhogy... Meszlényi... Így írják...

A mérnök a név hallatára meglepetten mérté végig az asszonyt.

— Kicsoda? Meszlényi?

— Igenis. Meszlényi Pál.

A mérnök elkomorodott.

— Nem tehetünk semmit, menyecské. Sajnos ami megtörtént, az megtörtént. A járandóságot el küldtük a postán.

Zsófi megrebbenve nézett a mérnökre:

— Elküldték?

— El.

— A járandóságot?

— Azt.

Zsófi csodálkozása nőttön-nőtt.

— Nekem?

— Magának.

Zsófi értetlenül állt ott. Szemeit tágrameresztette, forráság csapott el az arcán előtt, hátán hideg borzongás futott végig.

Rendőrt — mindenkiből!

A Brassói Lapok írja:

Minden szakmának, többé-kevésbé megvan a maga szaklapja. Így van ez a fodrászoknál, pénzügyi tisztviselőknél, kéményseprőknél, pékekénél és így van ez a rendőrségnél is. A rendőrszaklap címe „Politica Romaneasca”, megjelenik Bucuresti-ben, valószínűleg egyhavonként. A román rendőrség fejlődését tárgyalja, közli a nyomozás újabb formáit, gyakorlati utasításokat ad rendőrtisztviselőknél, rendőrbiztosoknak, egyszerűen az a feladata, hogy gyarapítsa a tudást és kiképezzen. Rendőroket — még jobb rendőrokné.

Ez volt a célja eddig. Most változás állott be. Már nemcsak a rendőrt, hanem a polgárt is rendőrne képezik ki. A „változásnak” rövid története van. A következő:

A napokban bucuresti-i aktatászás ur járta végig az arad-i vállalatokat. Elővett néhány mutatószámot és kiadta az utasítást:

— Fizessen elő a Politika Romaneasca című folyóiratra.

A vállalati tisztviselők védekeztek. Nem kívánnak rendőrokné lenni. Ez nem az ő feladatuk.

— Az nem tesz semmit — legyintett a bucuresti-i ur. — Az előfizetés díja egy évre 500 lei.

Gondolkozott:

— ... de kivételesen megküldjük 200 leiert is. Ezzel elővette a nyugtáfüzetet és kitöltött egy 200 leiről szóló elismervényt.

Nincs tovább. A pénzt zsebre tette és távozott.

Ugy látszik, baj van a „rend” körül. Sok az ember és kevés a főka.

A polgárt is rendőrne képezik ki már, mert az ő pénzéből és adójából felállított rendőrség nem tud rendet teremteni. Nemcsak kint, az utcán, de bent a szobában, a „nyugtáfüzet” körül sem.

©

KETTŐS PECH.

A gépirőnd a válóügyvédhez:

— Kérem, a Schwarcot nem lehet elváltatni.

Az ügyvéd szórakozottan felel:

— Természetesen, hiszen egytagu sző.

©

PRAKTIKUS MEGOLDÁS.

A nagykereskedő kisfiától megkérdezi számtanórán:

— Ha egy ruhához 3 méter és 20 cm. szövet kell és egy méter 550 leibe kerül, mennyibe kerül az egész ruha?

— Kérem, — mondja a kis Mercur — egy ruhához elég 3 méter szövet és az 550-ből le lehet alkuadni ötvenet, akkor az egész ruhára való 1500 leibe kerül.

A mérnök már értette:

— Hát maga nem kapta meg az értesítést, jó asszony?

— Nem. Nem kaptam én semmit se, kérem szépen.

— Nézze menyecske... — mondotta a mérnök egy kevésbé habozva. — Hogy is mondjam csak... A magunk részéről pontosan elintéztünk mindent... A maga ura már nincs itt.

— Nincs?

— Nincs.

Zsófiival szédülni kezdett a világ. Nagy, meleg könnyecsek gyémántja ült ki a szeme aljára, szája remegett, amint kérdezte:

— Hát... akkor... hol van?

A mérnök odalépett hozzá, csendesen a vállára tette a kezét.

— Meghalt. Ezelőtt két hónappal. Nem értesítette a hatóságot?

Zsófi megingott, mintha fejbeütötték volna. A füle hirtelen zugni kezdett. Nem tudott szólni, csak merőn bámult a mérnökre. Olyan irtózatot volt, amit hallott, hogy nem tudta felfogni a szavak értelmét.

— Na, azért uralkodjék magán, — vigasztalta a mérnök. — Jöjjön, üljön le, pihenjen meg. Zsófi hangtalanul omlott az iroda mellett levő szénacsomóra. Órákig tartott, míg a szívét markoló rémület felengedett benne. Akkor aztán keserves, hangos sírásban tört ki. S csak ült ott, ült az iroda falának támaszkodva.

Kuncogva, szűkölő sírással emelkedett fel a futott, a kubikok felé, arra, ahol megérkezett.

A kubikos, akivel először beszélt, megismerte. — Maga? Meszlényiné?

Merőn a távolba nézve elmutatott a délibábsan reszkető torony felé.

— Ott van. Ott nyugszik. Ott megtalálhatja.

Zsófi, karján a kisgyermekkel, s a fiut kezénél

Mi mindent lehet vegyi uton fából készíteni

Mannheimből jelentik: Nemrég bejárta a sajtót az a hír, hogy Angliában sikeres kísérletek folytak arra nézve, hogy fából gummihoz hasonló, rugalmas, hajlékony nyersanyagot állítsanak elő, melyből gépkocsikhoz való abroncsokat is lehet gyártani. Az eljárás, hír szerint, a faanyag igen igen erélyes hőkezeléséből és sajtolásából áll, miközben a farostok tetemesen megrövidülnek. Egyelőre nincs hír arról, mennyiben igazolják az eredmények a találmányhoz fűzött várakozásokat. Annyi kétségtelen, hogy a fa, a vegyi ipar fejlődése jóvoltából az utóbbi időben nem várt meglepetések kincseshányájává változott. Köszönhetjük pedig ezt elsősorban Bergius tanárnak, a szén benzinné és olajjá változtató, Nobel-díjas kutatónak, akinek mannheim-rheinaui hatalmas gyártelepén a vegyészek csodálatos dolgokat művelnek a fával. Cukrot vonnak ki belőle, szeszé alakítják, lábasjóságnak való, értékes takarmánnyá dolgozzák.

Megbecsülhetetlen értékű volt eddig is az erdők állománya, hiszen fák milliói táplálják papirossal a sajtót, a könyvirodalmat. Meghalna a betű, ha elfogy a papiros, ha kipusztulna a fa. A fa cellulózéből műselyem is készül és lögyapot. Ruházat és fegyver. Most pedig élelmet, takarmányt is nyújt a fa, szeszt, motorhajtóanyagot. A fával termelhető gázzal gépkocsit is lehet hajtani. A facukor és faeredetű szeszgyártás alapjában véve nem mai találmány, hiszen Németországban van gyár, mely már évek óta foglalkozik ezzel az új ipari vívmánnyal. Bergius tanár telepén azonban tudatosan hatalmas arányokban a nemzeti önellátás szolgálatába állították az eljárást.

Nyersanyagul nemcsak friss fa alkalmas, hanem mindennemű fahulladék, faforgács, fűrészpor. Roppant kazánokba kerül ez a fatömeg, ott olyan vegyi kezelés alá kerül, melynek következtében a cellulóze cukorrá alakul át. A cellulóze vegyileg ugyanazokból az alapelemekből — szénből, hidrogénből és oxigénből — áll, mint a cukor, az átalakítás tehát csak helyesen vezetett kémiai műveletek dolga. A kész cukrot azután egyszerűen eleresztik, mire alkohol képződik belőle, épp úgy, mint ahogy a must cukra is szeszé válik az erjedés folyamán, amely borra nemesíti a szőlő levét. A fából készült cukor elsősorban takarmányozásra alkalmas és igen értékes, jóízű tápszer.

fogva megindult a jelzett irányba.

A kubikos szánalommal nézett utána, míg csak a piros fejkendője bele nem foszlott a forró nyári levegő reszketésébe...

III

Éjszaka volt. Sötét, a hold. A fák sötét karjait lóbálták a szélkesztyűben. Mutatták az utat. Hivtak? Kértek? Fenyegettek?...

Zsófi csak ment, mendegélt a két gyerekkel. Vissza, ugyanazon az uton, amerre jöttek.

A hajnal opálos pirja már elöntötte az ég alját, mikor az egyik tanya felől kutyaugatás hallatszott.

Zsófi felvetette a fejét és hallgatózott. Körülnézett a végtelen pusztaságban.

Aztán mintha mély álomból ébredt volna, szeme a láthatár szélén feltűnő akácok felé tévedt. Megismerte.

A Kóti tanyája volt.

Zsófi arrafelé fordult arccal. Hirtelen nagy nyugtalanság fogta el.

Megelevenedett előtte a gazda alakja. Az elhagyott tanya. A röviddel ezelőtt eltelt napok.

Most jutott eszébe, hogy a gyerekek még nem is ettek tegnap óta.

Egy darabig merőn nézett arra. Szinte szerette volna, ha Kóti jön.

De nem jött.

Zsófi magához ölelte a kisebbet, szorosabbra fogta a fiúcska kezét és megindult a tanya felé.

A fordulónál, a part hajlatában rémülten állott meg. Hirtelen szembe találta magát Kótiival, aki a vetést nézegette.

— Aggonyisten! — szólt rá a gazda.

Zsófinak nem jött szó az ajkára, csak nézte Kótit.

Kóti megszólalt:

— Hát té?

AZ ARUHAZI SEGEDET ATHELYEZIK.

— Tegnap megfigyeltem magát munkaközben. Olyan lassan végezte a dolgát, mintha aludna. Hol naptól kezdve át van helyezve a hálóingosztályra.

— AUGUSZTUS 1-IG KÉSEDELMI KAMAT NÉLKÜL FIZETHETŐ AZ ADÓ. Az arad-i pénzügyigazgatóságra a napokban miniszteri rendelet érkezett mely közli hogy az utadók befizetésének határidejét meghosszabbítja. Az esedékes negyedévi adót ugyanis július 1-ig kellett volna kifizetni, azonban a miniszterium ezt a határidőt augusztus 1-ig meghosszabbította, így tehát mindazok, akik eddig az időpontig kifizetik az adójukat, mentesülnek az ilyen esetekben szokásos bírság megfizetésétől.

Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutorare a Inmormantare a Industriilor din Arad face cunoscut membrilor cari sunt in restanta cu cotizatiile lor, sa achite restanta la interesul lor propriu, fiindca in conformitatea §-lui 14 si 15 din statute calitatea lor de membri respira automatic, adica daca membrul decedeaza intre timp, nu se poate acorda ajutorul. Cotizatiunile sunt scadente dupa urmatoari membri decedati:

Az aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálzási járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekükben rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15-ik §-a értelmében tagsági joguk automatic megszűnik, azaz, ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható. A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In Grupa A) csoportban: 915 Ioan Faulhaber János, 916 V. I. Gheorghe Kalló Györgyné.

In Grupa B) csoportban: 921 Andrei Zalaányi András, 922 Ioan Faulhaber János.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálesetet Segélyző Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutorare in caz de deces a Reuniunii Civile de Binefacere din Arad prin aceasta comunica cu asociatii, ca cotizatiunile de deces sunt scadente pana la numarul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálesetet Segélyző Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, hogy a halálzási járulékok a következő sorszámokig esedékesek:

In Grupa I. Csoportban: Pavel Szijj Pál 881. V. I. Iosif özv. Kövendy Józsefné 832.

In Grupa II. Csoportban: Ioan Cáprás János 927.

Zsófinak egyszerre elnehezült a lélekzete s a keble megemelkedett.

— Möggyüttem...

Mást akart mondani, nem ezt, maga sem tudta, hogyan szaladt ki a száján a szó.

Kóti odalépett a nagyobbik gyerekhez.

— Né te! — korholta tréfás csodálkozással. — Neked még nemsokára csákó köll, mög kard.

Zsófit elöntötte a meleg.

— Mögnött, ugyé?

— Mög ez. Hát a másik?

— Mán jár az is.

Kóti kitekintett az országot felé.

— Hát az embör? — kérdezte kicsit fulladt hangon.

Zsófi a földet nézte.

— Nincs. Elmönt.

Kóti hátradöbbszt:

— El?

— El. Mire odaértem, akkorra már el is temették.

Kóti nem felelt. Kézenfogta a nagyobbik gyereket, aztán csendesen megindultak a tanya felé.

Októberben lejjebb ereszkedett az ég s egy hűvös hajnalon megeredt a sűrű őszi eső. Aznap éppen, hogy bennjártak a városban, a templomban, ahol a pap összeadta őket. Kóti egész nap hallgatott, jóformán akkor szólalt meg először, amikor délután kiértek a tanyára.

— Hát most már itthon vagy... — mondta elömlő melegséggel.

Zsófinak a szempillája verdesett.

Könnyecsepp jelent meg a szeme sarkában.

— Itthon, — mondta egész alázatos, nagy szelármével és fölnegett az emberére.

Az várt néhány pillanatig, aztán csendesen megindult feléje.